

3389

fl. 746.

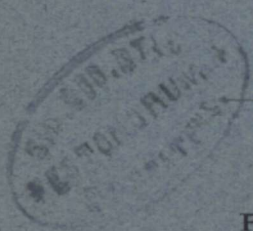
1 3389.

Aastaraamat

Ewangelinmi-
Lutheruse usu lastele.

Kokku seadnud R. v. G.

Ревель, 1899.

Печатано въ типографіи Наслѣдниковъ Линдфорса.

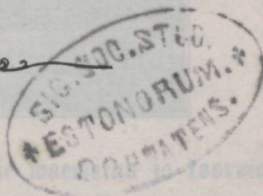
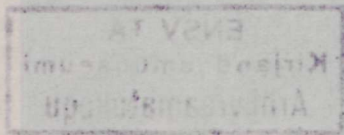
73389

Aastaraamat

Ewangeliumi = Lutheruse usu lastele.

Rokku seadnud

R. v. G.

Ревель, 1899.

Печатано въ типографіи Наслѣдниковъ Линдфорса.

Эстляндская Евангелическо-Лютеранская Консисторія симъ
удостоверяетъ, что къ печатанію этой книги со стороны сей Кон-
систоріи препятствій не имѣется.

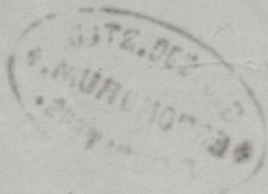
Ревель, Вышгородъ, 3-го Сентября 1899 г.

Вице-Президентъ,
Генераль Суперъ-Интендентъ: Л. Гершельманъ.
За секретаря: А. Кёлеръ.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 1-го Октября 1899 г.

22080

**Tulge minu juurde kõik, kes teie waewatud ja koorma-
tud olete, mina tahan teile hingamist jaata. Matt. 11, 28.**

Nõnda hüüdis meie Jeesand Jeesus ennemuiste, kui ta nähtaval kombel Juuda rahwa seas elas. Sää! oli nii palju inimesi, kes koormatud ja waematud olivad; Jeesusel oli nende pärast nii hale meel. Ja kui siis mõni hakkas oma waewaga tema juurde tulema, siis see oli Jeesuse rõõm, et ta neid aitas. Nüüd on Jeesus küll taewas, aga ega taewas pole kaugel, ta on igal pool meie ümber, muud kui meie teda ei näe. Nõnda on siis Jeesus ka praegu iga päew meie juures; ta näeb kõik waewa ja häda, mis inimestel maa pääl on, ta kuuleb kõik õhtamist ja nutuhäält; see teeb tema meele väga haigeks; sest tema tahaks, et kõik inimesed peatsiwad rõõmsad olema ja ilma wigata elama. Kuuled sa nüüd, lugeja, kuda Jeesus praegu ka hüüab: „Tulge minu juurde kõik, tulge ifka!”

Waata, siin ees raamatus on pildi pääl näha, kuidas Jeesus kurwasid wastu wõtab ja armastab. Üks noor mees on tema jalge sees põlwili maas. Ta filmnäst on näha, et ta juures mures on. Mis siis temal wiga peats olema? Küll temal wõib ehk mõnesugust kurwastust olla, aga kõige suurem waew on temal wist see, et ta pattu teinud, et ta on õiguse tee päält ära efinud, nõnda kui see äratadunud poeg, kellest Jeesus kord rääkis, et ta oli isa ja koduse toha maha jätnud, mööda maailma hulkuma läinud ja väga san-dist elanud, ja kõik oma wara ära pillanud. Waata, see pärast ta ei tohigi filmi üles tõsta ega Jeesuse otja waadata. Ta häbeneb, ta kardab, ta nutab; aga ometigi ta loodab weel, et seesama Jeesus wõib teda aidata; muidu ta poleks tema ligi tulnud. Ja mis teeb Jeesus? Kas ta liiskab teda kõrwale? Kas ähwardab ja sõitleb? Kas ta ütleb: see on sulle paras, et sa nüüd wilets oled, miks sa rumalasti elasid?” Ei mitte: ta waatab armuga ta waele pääle, ta kuuleb hää meelega tema juttu; ta hakkab lahkesti tema ümber kaela finni ja ütleb: „Ära kardada, ma tahan sulle hingamist saata; ma annan sulle kõik andeks, mis sa oled efinud; sest ma olen tulnud findgi ära lunastama ja

olen sinugi eest ristipuu pääl surnud ; usu mu sisse, et ma find armastan, siis ma annan sulle rahu, et su hing saab hingata ja rahulisti elada!"

Kas saate nüüd aru, armsad lapsed, mis tarwis see pilt on teie raamatusse pandud? See peab teile seda näitama ja ühtepuhku meelde tuletama, et teiegi võite julgesti kõige oma waewa ja koormaga Jeesuse juurde tulla, ta kutsub teid, ta ootab teid, ta on väga rõõmus kui teie tulete. Või olete teie praegu veel ilma waemata? See võib küll olla, et teie seeford seda suuresti veel ei tunne. Aga küll see aeg võib pea jõuda, kui haigus kallale tuleb, ehk kui teie muu kurvastuse sisse saate. Ja kas teate, mis on kõige suurem waem ja kõige raskem koorem? See on patt. Kui sa tunned, et sa oled paha teinud, ja nüüd tulewad wist Jumala nuhtlused su pääle — oh see teeb südame nii rahutumaks, see on kõige kibedam valu. Et sa pole seda ka juba wahel tundnud? Ja mis teed sa siis, et su hing saaks jälle hingata ja kallist rahu tunda? Oh pea meeles, et Jeesus on siis just praegu su ligi ja waatab heldesti su otsa ja ütleb: „Tule mu juurde, sa waene laps, ära otsi mujalt abi, sul ei ole muud päästjat; ära mõtle ka seda, et su mure muidugi aega mööda löpeb, seeläbi, et sa oma süüd ära unustad ja tuimaks jääb; tule minu juurde, ma aitan sind; tunniasta mulle kõik üles, mis sa oled teinud; ära kardada, et ma sind seepärast wihkan; ma tahan sulle hingamist saata.“

Ta wõtab vastu patuõid,
Siis tule, Jeesus pakub kätt,
Sind tahab ära päästa.
Oh tule nuttes, uskudes,
Ta jalge ümber hakates;
Ta wõtab halastada.

Ünnis on see inimene, kes seda juba on tunda saanud kuida Jeesus teda heldesti vastu wõtnud ja kõige raskemast koormast, patu koormast, ära päästnud. Sest kui ma seda tean, et Jumal ei ole enam mu pääle wihane, waid et ta

mind armastab, mis ma siis weel wõin karta ehk muretseda? Tuleb mõni muu waew ehk koorem mu pääle, jään ma wahest haigeks ehk waeseks, juhtub mulle mingisugune wiga ehk mure, olgu kuigi suur ehk kuigi wäike: nüüd tean ju kindlasti, et seda pole mitte wiha pärast mu pääle pandud, waid üsna armastuse pärast. Siis lähen kohe sellega jälle oma armsa Jeesuse juurde ja hakkan teda paluma: „Jesand, kui see on sinu tahtmine, siis wõta see koorem mu päält ära; aga kui mitte, siis kergita seda ja aita mind rahulisti kannatada, ja pööra seda nõnda, et see mulle wiimaks hääks hinge kasuks tuleb.“ Ja Jeesus teeb, mis ta tõotanud ja annab mulle ifka jälle hingamist, seni kui wiimaks kõik waew kogu ni otša lõpeb taewariigis.

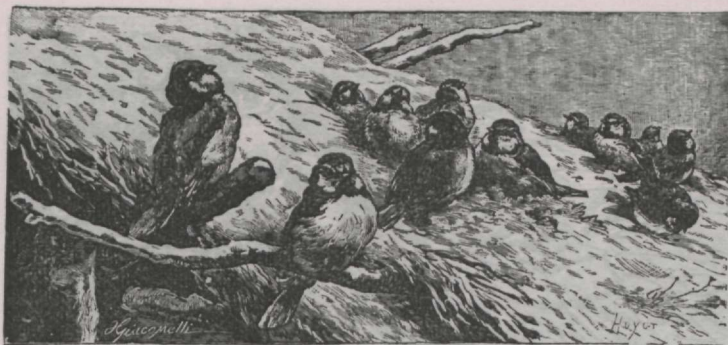
Tänu, suur tänu sulle, armas Jeesus, et sa meid nii väga armastad. Alita meid seda meeles pidada elu otsani!

Oh armas Jeesus, kutsu mind,
Et su häält tundmas olen;
Sest hing ja ihu otsib sind;
Kui kanapoeg ma tulen
Su järele; kui patt ja surm
Ja kartus on kui raske koorm,
Siis wõid mind kergitada.

Amen.

A. H. Haller.

Et laulge kiitust Jumalal',
Kes on nii helde, hea,
Et warjab külma talwe a'al
Kõik seemned, taimed pea.

Ta katab pehme lumega
Neid finni hellasti,
Et külm neid ei wõi puutuda,
Nad hing'wad waikfesti.

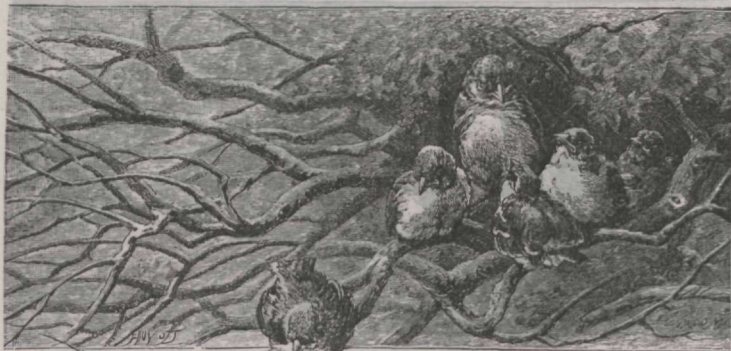
Sest kiitke Loojat talwel weel,
Kes on nii helde, truu,
Et katab warblast katusel,
Ta hool on otsatu.

Ta juhatab tall' järgest' ka
Siin ja seal terakest,
Ei jäta ilma toiduta
Ei ühtgi linnukest.

Sest tõstkem lauldes Loojal' weel
Ka talwel oma häält,
Kes saadab meid siin rahu teel
Ja annab rõõmust meelt.

J. Jung.

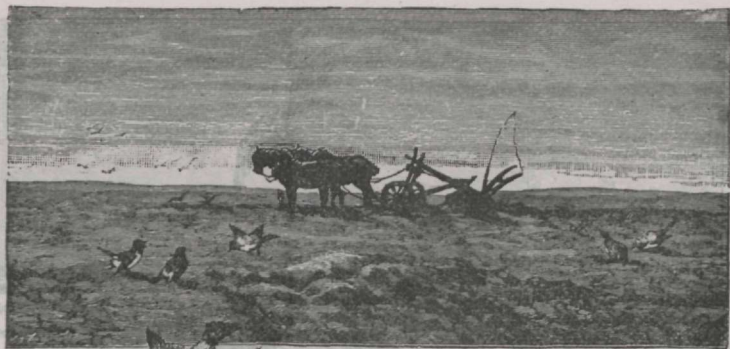
Kulla kewade, kallise, tule,
Asu meie aasale,
Lõbudused luitund lumesse,
Lillekene nutab nustrasti.

Kulla kewade, kallise, tule,
Tõtta meie metsasse!
Häälkesed kaunid kadunud,
Linnukesed kuldsed kurvastud.

Kulla kewade, kallise, tule,
Lehi metsa, ehi maad!
Anna meile aegu awaraid,
Ranna meile kanne kaunimaid.

Piirikiwi.

Põllud aasjad lumest paljad,
Kätte jõudnud kevade;
Metsad, luhad jälle haljad.
Loodus ärgan'd elule.

Lõo ju koidu punal laulab
Kiitust helde Loojale;
Künnilind ja kägu hüüab
Uuu me' armsa Isale.

Lindudega päema tõusul
Tõttab välja põllumees,
Seemet külwab fessel usul,
Et ta tärtab mulla sees.

Külwa põllumees ja palu
Jumala käest õnnistust!
Kui pea ei wõi pōud ja wilu
Saata sulle õnnetust!

Annab Jumal sooja vihma,
Päikse paistet, pehmet tuult,
Küll ja sügisel siis wilja
Lõikad — Isalt õnnistult.

Kes siin usupõllul külwab
Palves, töös ja silmamees,
Rõõmus oma wihud kannab
Ja on õnnis Isa ees.

Dras.

Et hõisfa nüüd, poisid!

Päew paistab kenasti,

Et läbi nüüd jooksmas

Mööda maad rõõmsasti!

Rui rõõmsad on loomad,

Ruda naeratab maa!

Rui looke mu süda

Lööb lendu lauluga.

R. E. Malm.

Linnuke oleksin,
Nõõmuga laulaksin
Tänu ja kiitust sell',
Kes on nii truu ja hell.
∴ Linnuke, ja, oleksin ma! ∴

Kalake oleksin,
Lustiga ujaksin
Hallitas selgemas,
Djafses kärmemas.
∴ Kalake, ja, oleksin ma! ∴

Jänes ma oleksin,
Virgasti hüppaksin,
Kaasikus värskemas
Oleks ma kargamas.
∴ Jänes, ja, ja, oleksin ma! ∴

Et aga võimata,
Sest lapseks jään ma,
Laulukest lustilist
Laulan ma südamest.
∴ Õnnelik ma küll lapsena! ∴

Dieffenbach.

Sinnud juba helid kõik,
Kõik need metsa lauljad!
Kudas wilistelewad,
Oma wiisil laulawad.
Kewade nüüd rutusti
Jlu, auuga tuleb!

Kudas nemad lustiga
Lend'wad, hüpp'wad färmest'.
Käästas, kägu, looke,
Wästriik, ööpik, pajulind
Oma lusti pidawad,
Wõidu wiisil laulwad!

Nemad oma häälega

Looja heldust kiitwad,

Dh siis laulgem meiegi

Tänulaulu Temale!

Wali ku armuga

Ta meid faitseb heldest'.

Satja teelest.

A. Poulsen : 40 laulu.

Mu süda olgu rõõmus nüüd,
Et Jumal jagab kaunit hüüd
Sel rõõmsal suisel ajal.
Baat' rohu-aiad õitseswad
Ja ilusasti kosuwad
:: Nüüd kõigis paigus laial. ::

Kõik linnud pesitelewad
Ja oma laulu laulawad,
Ja Loojat kiita püüdwad:
Ju ööpik, kagu, lõoke
Ja tuwike ja tihane,
:: Et metjad wastu hüüdwad.::

Mets paksult lehti laotab,
Maa ruttu rohust haljendab,
See kõigil' kaunis näha.
Kõik lillekesed õitseswad
Ja kaunisti ka kaswawad,
:: Nii wõtad, Jumal, teha. ::

Ma mõtlen, kui on minul tääl
Nii armas seisus ilma pääl
Siin waeses elupõlwes:
Mis saab weel pärast olema,
Kui saame taewa tulema,
:: Sää! igaweses elus? ::

Dh et ma sää! ju oleksin
Ja sinu juures elaksin,
Dh helde Jsa taewas!
Siis saaksin inglilauluga
Sind ülendama rõõmuga,
:: Kui olen pääsnud waewast.::

P. Gerhardt'i järele.

Lauluraamat.

Sinnuke oksa pääl,
Eht küll nii väike tääl,
Et maewalt näikj',
Laulab nii fenasti,
Et rahwas rõõmsasti
:: Ruulama jääb. ::

Silleksed kewadel
Tuhandil wärwidel
Sitsewad tääl ;
Kes nüüd neist mööda läeb
Ja nende ilu näeb,
:: Rõõmustab jaäl. ::

J. Jung.

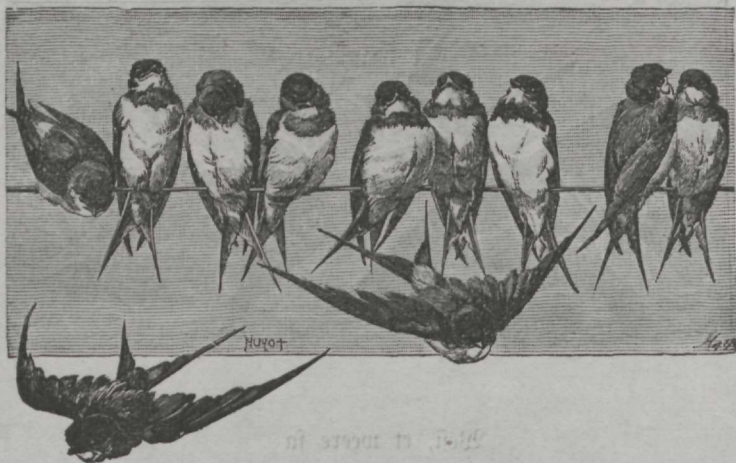
Wesi, et weere sa
Langewa laenega
Drusse mäelt!
Kõik, kes jään'd jänusse,
Tõttawad ujale,
::: Joowad kõik jäält. :::

Mõtelge järele,
Kes kõik nii targasti
Ette meil' toon'd!
Linnufse, lillesse,
Liikuma laenesse
::: Looja kõik loon'd! :::

Satja keelest.

J. Jung.

Kure hääled pilwe piirilt
Kostwad alla kaugele;
Nagu kõrgelt käsku kiirelt
Oleks antud kõigile.

Lendamas nüüd linnud laialt,
Võsadikus, välja pääl;
Mägedest ja metsast majalt
Kurvalt kuulub nende hää.

Lõbusamad linnukesed,
Kuhu kiirelt kipute?
Teeb teil' tüli, wäetikesed,
Wihm ja wilu ilmuke?

Winnud pisut peatawad,
Nokutawad nurmedel,
Oma keelt kuulutawad
Wanadel' ja nooredel':

Sumalaga! — pikka juttu
Pole aega ajada!
Meie sund, see saadab ruttu
Lõuna rajal' rändama!

Kaugel teise ilma ääres
Kodu kallim walmis meil,
Lõbusam kui lõuna faaris,
Kodu taewas walmis teil!

L. Friedemann.

Meie sume seltsilistest
Warblased meel wiibivad;
Lõbu lauljaist lustilistest
Pisut puudes piiluvad.

Rahwatanud päif'se paistus
Ei see enam soojenda;
Toidumara lumest raiskus,
Ei neil einet elada.

Ugistiffu fogun'd küntal
Soojendama teine teist;
Kürwalt külmal kiwiriinal
Paluvad meilt palusest.

Tooge, lahked lapsukesed,
Terakeši peo täit,
Lauast langen'd raasukesed,
Ega seda teela eit!

J. Friedmann.

Lapsed lõbusasti laulwad
Soojas toas, neid väljas kuulwad
Linnud kurvalt külmetes ;
Wiimaks linnuema wõtab
Julgust, toa ligi tõttab,
Atna alla hüpates.

Kiristab siis linnukeele
Tuletades laste meele,
Piitsjudes ja paludes :
„Eks ma suwel seltsiks olnud,
Sue ligi laulma tulnud
Teile, murul mängides.

„Teil on toidust, toad soojad,
Boole aastased mu pojad,
Lausa lumes lagedal !
Teile Isa andnud aita
Talweks toidusega täita —
Mõtelge nüüd meie pääl !“

Lapsed kuulsid linnu palwet,
Andsid toidust läbi talwet
Oma fulgis-sõpradel'.
Ja kui jõudis Jõulu püha —
Oh, mis imet kuulda, näha
Wanadel ja nooredel !

Ingliid tõiwad taewast sõna :

„Isa annab Poja täna
Oma sülest sõimesse ;
See saab teile waestel' wennaks,
Teeb teid rõõmsaks, rikkaks, tenaks,
Ülendab teid taewasse !“

L. Friedemann.

Meie laululinnud.

Meie aastaraamat toob seekord terve rea ilusaid linnupildikesi, sellepärast tahan ma ka natukse nende armsate fulgislaukute üle pajatada. Teie ei teagi, kui hääd sõbrad nad teile on! Mitte ainult selle poolest, et nad kewadel metsa ja nurme oma rõõmsate lauludega täidawad, nii et süda paisub ja fina selles hõiskawas kooris kaasa pead hüüdma: „Kui looke mu süda lööb lendu lauluga“ — nad on meile veel teisel wiisil kasulikud, nimelt selle poolest, et nad tõukufid ja ussa ära häwitawad. Kui lindufid ei oleks, ei oleks ka õunu, pirnifid ja kirsifid, ja juurewilja aiaga oleks kurb ja täbar lugu. Zmestamise wäärt on, mis üks niisugune wäike loomakene wõib ära süüa. Linnukene

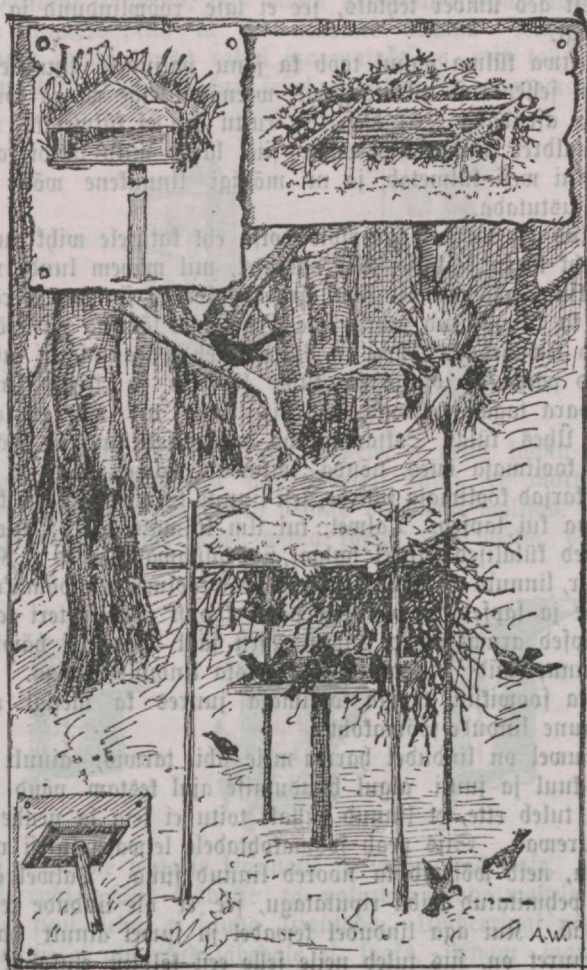
neelatab kergesti ussi kõhtu, kes tema suuruse kohta nii pikk on, nagu sööks mõni poisike 10 tüünart pika worsti ära. Meie wõime lindude hää söögijärgi üle ainult rõõmustada, sest mida enam sitikaid, mardikaid, põrnikaid, tõukufid ja ussa nad jõowad, seda ilusamini kosuwad meie wiljapuuaiad. Üksainus lind hävitab ühel päewal kuni 10,000 tõugumuna ära. Kui mõni paha laps wallatuse ehk rumaluse pärast ühe linnupea wiie munaga ära hävitab, kas tead, mis kahju ta siis teeb? Ta rööwib ilmasüüta armsatelt lindudelt kõik, mis neil on, maja ja lapsed. Aga veel enam. Wiiteft munast oleks wiis linnukest saanud. Iga linnukene tarwitab oma ülespidamiseks päewas vähemast 50 tõuku ehk muid putukaid, see teeb kokku 250 tükki. Mõtelge nüüd ise, kui palju need linnud suwe jooksul kahjulisi putukaid ära häwitaksiwad! Tõuk aga sööb päewas niipalju lehti ja õisi, kui ta ise kaalub; ta hävitab oma lühikesel eluajal sadanded õied, milledest oleks wõinud wili saada. Kas saad nüüd aru, missugused

Kallid aiahoibjad linnud meile on? Sügisel lendab enam jagu lindusid üle maa ja mere soojematesse maadesse, aga ka meie juurde jääb neid veel hulk ja need jiiijääjad kannatawad kibedat häda ja puudust, kui lumi maad katab ja nad ei ussi ega muud leia, millega oma nälga saaksiwad

waigistada. Paljud nendest surewad külma ja nälja kätte. Meie aga võime neid aidata, kui nendele söömaohtasid asutame. Väikestele lindudele loodakse üks laud (laual olgu kõrgem äär, et tuul toitu maha ei puhuks) umbes 6 jalga maast kõrgele ja raputakse sinna teri, heinaseemneid, kanepiteri, kurgi- ja pähtlatükikesi ja ka väikesteid soolamata pekitükikesi. Ka kontsifid, mille küljes veel liha on, võib puude külge riputada. Kõige parem on niisuguseid söömaohtasid metsa äärde asutada, siisgi tulewad linnukesed ka aeda ja õue, isegi ainalaualale.

Plus on, kui söömamajasel ka tatus on, et lumi lindude toitu ei saaks kinni katta, aga tatuse asemel võib olgi ehk

raagusid söömakohta üle seada. Hää on ka, et söömakohtale okasest aed ümber tehtaks, see ei lasse rõõmlindusid ja kas-
fisid ligi.

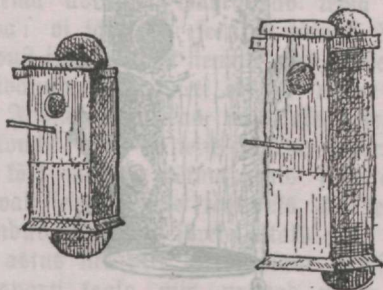
Restwa külma puhul toob ka jänu paljudele linnukestele
surma, sellepärast tuleb aegajalt weenõuu leige weega sööma-
platsile asendada. Et wesi liig ruttu ära ei külmetaks, pan-
dagu talbrek kuuma kivi pääle, siis läheb mitu tundi aega,
enne kui wesi külmetab, ja nii mõnigi linnukene võib oma
jänu kustutada.

Glus on ka, kui õue ridwa otja ehk katusele wiht rukkid,
otre ehk kaeru seatakse. Neil aastatel, mil vähem lund, võib
ka paksude põõsaste alt lumi ära kaapida ja sinna teri rapu-
tada, ka kuiwatatud marju jne. Iseäranis tähtsad on sööma-
platsid kewadel, kui lumi ja külm tuleb, pärast seda kui ju
ilusaid päevi on olnud ja kuna lõõksed ja teised linnud
liig wara tagasi tulewad, sest siis sureb nii mõnigi laulit
ära. Ühes külas Saksamaal on niisugused lindude sööma-
kohad koolimaja õues, nõnda tõttawad talwel laste- ja lin-
dude karjad koolimaja juurde, sest linnud tunnewad seda kohta
niisama kui lapsed. Talwel, kui ilm külmaks läheb, tulewad
näljased külalised suurel hulgal, siis hüüawad lapsed: „Kool-
meister, linnud on siin!“ Nüüd seab koolmeister söömakohtad
korrale ja lapsed toowad iga päew kodust peotäie teri kaasa.
Ja lapsed armastawad lindusid, sest sääl külas ei häwitata
ial linnupefasiid; üksigi laps ei wista lindusid kiviaga.

Ma soowitsin, et iga koolimaja juures ka meilgi oleks
niisugune lindude söömakoht!

Suwel on lindudel harwa meie abi tarwis, ainult kui
juuni-kuul ja juuli algul haudumise ajal kestaw pöud wa-
litseb, tuleb ette, et linnud küllalt toitu ei leia ja nende po-
jad surewad. Siis peab söömakohtadele leiwaraasukesti ripu-
tatama, neid mõimad ka noored linnud süüa. Talwel ärgu
mitte pehmitatud leiba riputatagu, see ei ole lindude terwi-
sele häa. Kui aga lindudel kewadel ja suwel ainult harwa
toidumuret on, siis tuleb neile selle eest kõlblist elukohta ot-
sida. Maal ei ole see lindudel mitte raske, neil on — Su-

mal tänatud! — veel küllalt metsasid, wanu õõnsaid puid ja paksusid tihnikuid, mis hääks haudumise kohaks kõlbawad. Aga linnades peab ka jün lindusid aitama. Kuldnoff on wähega rahul, ta on rahul iga majakesega, mis talle neljast lauast kofku löödafe, kui sellel augukene ja istewarras fees

on. Need fastid pandagu õige kõrgele, et neile kassid juurde ei saa, ühtlasi löödagu nad kowasti finni, et maru neid maha ei paista. Wäikesed linnud on enam waltjad. Kõige parem on neil tükk kuiwa wana tüwe, mis wälja õõnesta-

tafe. Sellele tehtafe lennuauk ja istewarras sisse, aga ka wäike rubi. Siis löödafe ta paksude oksade wahale finni, nii et tuul seda ei suuda liigutada. Ümberringi pandagu kibuwitsi, et rööwikud lähedale ei saaks. Enam jagu lindusid armastawad, et lennuauk alla poole pitergune on.

Kasti ülespanijal peab aga kannatuist olema, sest linnud peavad esiti alles harjuma, mispärast sagedasti ette tuleb, et neid esimesel aastal kasti sisse mitte ei tule.

Tähtsamad aga kui pesitamise kastikesed, on meie juures söömakohad. Mina loodan, et paljud teie seast, kes te seda loete, saavad linnusõpradeks ja teevad, mis teile fiin nõuiks andsin.

Indianlaste seas.

Igal külal omad kombed.

Et see sõna tõsi on, seda on missioonär Jöng sagedasti tunda saanud, kui ta Põhja-Amerikamaa punasekarwa Indianlaste juurde oli elama asunud. Kord tuli, kui tema parajasti oli lõunat söönud, waene wana eit tema juurde ja palus leiba. Tähesti seadis missionäri proua naese ette,

mis nemad paunaga teemoonaks kaasa oliwad võtnud, paar parajat tükki liha, terve leiwa ja waagna täie kartulid. Wana eit istus maha ja sõi hästi. Wiimaks oli köht täis. Ta tõusis üles, pani köit, mis lihasi, leiwast ja kartulitest oli järele jäänud, oma rätikusse, tänas ja läks oma teed. Missionär ja tema abikaasa wahtisidwad tema järele, nagu tahaksidwad öelda: oi jäh! on see sinu tänu? Nüüd oliwad nad kõigest toidust ilma, millest nemad veel terve päewa oleksidwad elama pidanud. Ja ometi oli see naene just nõnda teinud, kudas Indianlaste seas wiisakaks armatakse. Neil on nimelt see kombe: kui sa teise juurde wõõrfile oled tulnud, siis pead kõik wastu võtma, mis sulle ette toodakse. Indianlane armab seda enesele teotuseks, kui tema külaline midagi ette pandud roogadest järele jätab.

Teine kord astus üks pikk Indianlane missionäri kööki ja tõi kaks metspartit kaasa, mis prouad väga rõõmustas, sest et temal sel korral mitte waja polnud kahe- ega nelja-jalgseid margaid karta, nii tühi oli tema ait. Veel suuremaks läks tema rõõm, kui Indianlane koguni ei tahtnud maksu wastu võtta, waid neid pool wägisi kingituseks tõi. See oli hommitul. Aga nüüd jäi mees sinna, lõunal aitas ta jõudjasti praetud metspartidest jagu saada, ja jäi veel õhtuks sinna. Wiimaks pidi missionär temale üsna õrnalt tähendama, et nüüd küll paras aeg oleks, järele waadata, kas tema „wigwam“ alles selfamal paigal seisab, kus ta hommitul selle oli jätanud. (Wigwamiks nimetatakse Indianlaste elunajasid, mis aga rohkem telgi ehk urtsiku sarnased, kui maja sarnased on.)

„Ma ootan aga,“ hüüdis Indianlane. „Mis sa ootad?“ küsis missionär. „Et sa mulle ka midagi kingid ja mind ära saadad.“ Nüüd mõistis missionär lugu, läks ja tõi kingituse, mis küll 10 wõrra rohkem wäärt oli, kui need kaks parti. Siis läks mees oma teed. Aga missionär ei olnud parta just mitte odawalt saanud, ja ta wõttis nõuaks — mitte ialgi Indianlase käest kingitust wastu võtta.

Missiooni teekäigud Indianlaste seas.

Maakond, kus missioonär Jöng Zumala sõna pidi kuulutama, oli õige suur. Ta pidi palju rändama, ja teed ei olnud mitte 10 ehk 50 wersta pikad, waid wahest mõni sada penikoormat. Raudteed ja maanteed ei olnud sääl ka mitte. Sumel oliwad jõed ja järwed teeks, ja wäikene kerge, kase foorest tehtud lootfik sõiduriistaks. Pika talwe ajal, kui kõit paksu lumekorraga kaetud oli, pruukis tema jalatsid ja saani. Aga mis teie arwate, mis hoostega nemad sõidawad? Terwe koerte kari peab saani wadama. Sagedasti käib missioonär oma teed mitu päewa, jah mitu nädalit, ilma et ta üheainsa inimesega kokku juhtuks.

Wäga ilus on aga näha, mis imelikud õhu-pildid sääl taewas ette tulewad. Wahest näed ja päikese ümber mitu hiilgawat ringi, ja igas ringis weel neli päikest. Smeilus olla see siis näha, kui wahest päikese ümber weel teist 16 päikest paistawad. Aga kõige ilusam olla siisgi ikka, kui põhjatuuli taewasse lööb leegitsema. Seda on ju wahest ka meie maal näha, ja arwatakse ilusaks, kui kesköö ajal taewas hakkab wehklema. Aga sääl põhjamaal on lugu palju toredam.

Aga hädasse sattub teekäija, kui ilmad tuisuseks lõowad.

Kord oli missioonär Jöng ja temaga üks ainus Indianlane, Alef nimi, talwe ajal ilmatu suure Winipeg-järwe jää pääl käimas. Nad oliwad juba mitu tundi sõitnud ja ruttu edasi jõudnud, siis hakkas korraga tugesti tuisutama. Kõit õht oli peene, kuiva lumega otsegu tolmuga täidetud, mis kormade, suu ja nina sisse tungis. Jääkülmu tuul tegi liikmed külmaks ja tangeks. Ei olnud koguni võimalik teed pidada, ja warsti tundsiwad nad hirmuga endid ära effinud olemat. Nad peatasiwad ja pidasiwad nõuu. Aga siin oli hää nõuu kallis. Kange tuisu sees wõeti leiba ja nad arwasiwad, et see ehk neile wiimne lõuna-söömine wõis olla. Koerad pugesiwad ligi, otsegu mõistasiwad nemadgi hädaohtu. Warsti pidiwad nad edasi sõitma ja missionärile tuli see hää mõte, ennast täiesti koerte hooleks jätta, nõnda kudas meie maal

fagedasti neeb, kes lume sees tee päält efinud, hoostele täit woli on andnud ja nende abil koduteed leidnud. Üks nende koerte seast, Jack, oli iseäranis tark loom. Ilma kaua wii-
bimata hakkas ta ühele poole jooksuma, ja sinna poole sõit-
siwad nad siis tuule wilistamise ja hulumise käes mitu tundi.
Wäsimata jooksiwad koerad edasi. — Kui inimene niisuguse
ilma käes magama uinub, siis wõtab külm tema ära. See-
pärast hüüdis missjonär Jöng wahete wahel: „Alles, ära
uinu magama! kui sina nüüd magama jääd, siis ei ärka
sina selles elus mitte enam üles.“ Siis tuli päälegi weel
öö kätte, ja pimedus oli nii suur, et nemad koerigi saani
ees näha ei wõinud.

Korraga hakkasiwad koerad wirgasti lipates edasi kippuma,
wist tundsiwad nad, et maa ju ligi oli. Ja tõesti: mõne
saja sammu pärast saiwadgi mäele. Nad oliwad päästetud!
Onnaks juhtusiwad nad ka warsti Indianlaste wigwamide
juurde, kus neid südameliku rõõmuga ja lahussega vastu wõeti.
Kõik seda waewa ja tüli wõttis missjonär hääks, et ta aga
mõnebele jälle saaks Jumala sõna kuulutada, ja kui Indian-
lased suure tähelepanemisega tema jutlust kuulasiwad ja mit-
med ka ristiusku vastu wõtsiwad, siis arwas ta seda ene-
sele kõige armsamaks waewapalgaks.

Auus Indianlane.

Teisel korral juhtus missjonärile jälle, et reisi pääl tuis-
kama hakkas. Saanide pääl oliwad täied koormad ja sügawa
lume pärast oli sõit väga waewaline. Wiimaks ei olnud
muud nõuu, kui kõiki asju, mis nemad mitte hädasti ei tar-
witanud, metsa maha jätta. Aga kudas neid huntide eest
hoida? Sest seda on teada: Amerika maa hunt pole mitte
parem kui meie oma; mis ta leiab, seda arwab ta warsti oma
hammaсте ja kõhu jaoks olewat — ning ei tulegi talle meelde,
asja üles anda, nagu auusa leidja kord ja kohus on. Muud
kui seda jätab ta puutumata, mis mitte kätte ei saa. Seda
teadis missjonär ka. Seepärast paenutas ta noored sirged

puud maha, sidus kimbud puude latwadesse kinni ja lastis puud tagasi majuda. Säär rippus nüüd tema warandus kõrgel taewa all õhu sees ja hundid ei saanud mitte ligi. Nüüd suutsiwad koerad saani jälle wedada ja ilma eefimata jõuti wiimaks sihile.

Ka siin mõtsiwad Indianlased Jumala sõna rõõmuga vastu. Nende pagana usk ei wõi ju südamele õiget rahu anda, ja päälegi oliwad nemad mõistnud, et nende sortside nõidmine ja lausumine muud ei olnud kui pettus. Issand õnnistas siis rohkesti missionäri tööd. Kui ta nüüd seatud aja saäl oli wiibinud, mindi jälle teele. Küll oli waheajal palju lund sadanud, mis kõiki endiseid jälgi kinni kattis, siisgi leidis missionär Indianlaste abil puud, kuhu nemad omad asjad oliwad maha jätanud. Kui neid aga maha wõeti, oli näha, et keegi ühe kimbu kallal oli käinud — ja kui see kimp lahti tehti, leiti, et üks kuwatatud lihatus puudus. Kes seda puu ladwast oli ära wõtnud, oli neile arusaamata.

Mõned kuud oliwad sest ajast mööda läinud, missionär oli juba ammu koju tulnud oma missiooni asutuse juurde, siis astus ühel päewal wõõras mees tuppa ja pani suure lihatusi laua pääle. Mässu ei tahtnud tema mitte vastu wõtta, sest see olla missionäri oma. Kui missionär järele päris, mis lugu see olla, küsis Indianlane: „Eks teie ole talwel Burntwood-jõe poole reisinud?“ — „Küllap wist!“ — „Eks teie ole mitu kimpu metsa jätanud?“ — „Jah!“ — „Ma juhtusin sel ajal tütitäigul sinna paika. Mitu päewa olin ma mööda metsa käinud, aga mitte üht lindu ega looma lasta saanud ja olin suures näljas. Siis leidsin ma teie kimbud. Ma mõtlesin, et need missionäri jagu on, ja arwasin: Ta on Indianlaste sõber; oleks tema ise siin, wististi ei wõtaks ta seda mulle teelda ja ei arwaks seda ülekohutuks, kui mina sest pisut oma nälja pärast wotan. Ja mina lõikasin tüki liha maha. Aga nüüd olen mina tulnud oma wõlga tasuma.“ Nuus mees! Ta oli ligi 90 wersta oma lihatusi kandnud, et missionärile tagasi anda, mis ta sellelt oli ära wõtnud.

Jugemise tund.

Indianlaste seas, Inglis-Amerikamaal, on tuntud ja kuulus missioonär Ewans teed murdnud. Nüüdgi veel harkavad wanade Indianlaste filmad särama ja nende suu teab palju rääkida, kui ja esimese missiönäri järele küsid. Tema on ka Indianlastele kirja muretsenud. Enne ei kirjutanud Indianlased üldse mitte. Kui nad aga ristiinimesteks saiwad, siis oli ju muidugi tarwis, et nad ka Jumala sõna omas keeles lugema õpiksid. Wäga raske oleks aga olnud, neile meie kirjatahti õpetada, sest et nemad mitte nõnda kui muu rahwas ühes kohas kindlasti paigal ei elanud, waid alati ühest kohast teise rändasid. Sest nemad olid lütid ja elasid teltide (wigwamide) sees, mis edasminetul jälle kaasa wõeti, nõnda kui ka Abraham, Izaak ja Jakob on teinud.

Seepärast ei olnud aga mitte võimalik päris koolisid asutada, ja missiönär Ewans mõistis, et ta peab püüdma, õppimist neile võimalikult kergelt teha. Seepärast ei wõtnud ta mitte neid tähti, millega meie ka kirjutame, waid tegi ise enesele tähed, mis aga mitte üht ainust häälikut, waid terwet filpi tähendasid. See on üsna imelik panna, kui ruttu inimene nii wiisi lugema õpib. Ka missiönär Jöng õpetas Indianlasi nii wiisi. Kord tuli ta ühe Indianlaste jugubaru juurde, üsna kaugel põhja pool. Need wõtsid teda lahkesti wastu ja kuulasid häa meelega, mis tema neile rääkis. Kui ühel päewal mõned Indianlased tema juures olid, küsis ta: „Kas teie ei soowi ise sest suurest raamatust lugeda?“ Nõõmuga wõeti tema sõna wastu ja nad hakkasid kohe kooli pidama. Tahwliid ja krihwliid, laudu ja pinksid ei olnud olemas. Aga suur file kaljusein pidi tahwli asemel olema, süsi oli kriidi asemel, ja halja muru pinna pääl istusid Indianlased. Õppijad olid wäga mitmesugused, noori lapsi, mehi ja walge juustega wanakesi oli sääl näha. Missiönär kirjutas esimesi tähti seina pääle: $\Delta = a$, $\nabla = pa$, $\square = ta$, $L = ma$ j. n. e. ja suure usinusega hakkasid kõik neid weerima, üks püüdis itta teise ette jõuda. Wahete

wahel jutustas missiõnär, et oma õppijaid mitte wäsitada, piibli lugufid. Kui tähed meeles oliwad, algas ta kõhe kofkulugemifega. Ta kirjutas: LL = mama, PP = papa, ▽ Γ Γ = umimi, jee on: tui. Üsna ehmatas täitis nende fudameid, kui ta kirjutas: manito, jee on „fuure waimu“ nimi, feda Indianlased Jumalaks arwawad. Nemad ufuwad, et tema kangeid tormiõd faadab, mis kõrgeid puid katki murrawad, et piksed tema käest tulewad, — ja nüüd nägiwad nemad tema nime kalju pääle kirjutatud olewat. See oli nende meeleft wäga imelik. Nüüd kirjutas missiõnär wäikesi laufeid ülesse: „Jumal on armastus“ ja feletas mõne sõnaga neile feda ära. Nii õpiti mitu tundi. Wiimaks tõi missiõnär piibli wälja, mis Indianlaste keeles oli trükitud ja wõttis 1. Moõs. 1. üles ja ütles nende feast luges: Augufes lõi Jumal taewa ja maa. See sõna pani neid jälle imestama, feft niifugufi asja ei olnud nemad weel mitte kuulnud. Kawa aega rääkifiwad ja küfiifiwad nad felle asja pärast. 10 — 14 päewa jookful oliwad kõige wirgemad ju nii kaugele jõudnud, et piibelt hästi lugeda mõifiifiwad.

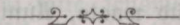
Ühe liiget-noa pärast.

Kellele peaks teadmata olema, mis asja pääle poisifefte fudame himu käib, ja kui suur nende rõõm on, kui esimene taskunuga neile päris omaks kingitafse? Indianlastel põleb poisifefte füda sellesama asja järele. Poisid tarwitawad oma nuga mitmeks tööks: näitufeks ammu ja noolte walmistamiseks, mis mitte üfsi ajawitfeks ei ole, waid millega linnulastmifel endile päätoidufi muretfema õpitafse. Merufid ja jalatfid, mis Indianlastele niifama tarwilifed on, kui meie rahwale fahf ja wanter, õpiwad nemad walmistama. Seda teadis ka missiõnär Sõng, ja on feeläbi neile fuurt kasu faatnud. Indianlaste poisid ei arwanud feda nimelt kognisti tarwilifeks, laulmifst õppida, ehf küll mõnel nende feast hää hää oli. Ja kui üks ehf teine missiõnäri meelitamife pääle oma fuu lahti tegi, kõhe hakkafiwad teifed naerma, ja

laul oli lõppenud. Ühel päeval pani nüüd missjonär Jöng Zumalateenistuse ja mängidega laste-pidu toime, aga laulu ei olnud. Siis kogus missjonär poisid enese juurde ja ütles: „Baadake, mu noored sõbrad, siin on minul 6 liigetnuga, 5 kahe teraga, üks nelja teraga. Kuus poisfi teie seast, kes kõige paremini laulda oskavad, saavad igaüks ühe noa.“ Oh kudas särasiwad siis poiste silmad, ja üksigi ei arwanud enam laulmist häbits. Üks astus teise järel ette ja laulis oma laulu. Kui kõik oliwad laulnud, siis walis missjonär 6 kõige paremat lauljat wälja, ja nende seast weel üht wälja walida, kes nelja teraga noa pidi saama, ei olnud mitte kerge. Mitu korda pidiwad nad wõitu laulma, siisgi ei saadud otsusele. Siis wõtsiwad poisid otjustamise oma kätte. Wiis nende seast oliwad terwed priskeid poisid, aga kuues oli wigane laps, kes karkude najal kõndis. Need wiis astusiwad kõrwale ja rääkisiwad tükk aega isekeskis. Siis astus üks ette ja ütles: „Lubage mulle mõni sõna rääkida!“ „Räägi aga, pojukene.“ „Õpetaja, meie wiis oleme ühte nõuusse heitnud. Meie kõik oleme terwed ja wigata, meie wõime jänestid, linde ja kalu püüda, ja talwel mööda lume pinda lennata. Aga tema waene ei wõi, tema on wigane. Aga tema on wäga osaw niferdamise tööle, ta wõib nelja teraga nuga kõige paremini tarwitada. Anna nuga temale, meie kõik joowime seda!“

Kõik oliwad seda kõnet kuuldes wäga rõõmsad ja liigutatud südamega andis missjonär nelja teraga noa wigase lapse kätte. Teised saiwad igaüks oma kahe teraga noa ja päälegi weel andis missjonär Jöng igaühele sooja kuue. Ta mäletas ju weel seda aega, millal Indianlaste seas muust ei olnud kuulda, kui sõjast ja were ärawalamisest, millal noored ja wanad igaüks aga iseene eest hoolt kandsiwad ja õnnetumad ja nõdrad põlatud oliwad. Nüüd oli Zumala armuõpetuse läbi ka nende südamete sisse Zumala armastus wälja walatud.

Saksa keelest H. Hoffmann.

Rannapere Anni.

Vastele jõulupuu all jutustanud R. v. G.

I. Kuldne sild.

Küll oli ilus õhtu! Lühite aga jõe sügise päew oli lõppenud, kari seisis õues ja perenaene oli lüpsmas, kolm Rannapere karjast puhkasiwad päematööst. Ühesa-aastane Mats, kes talwel juba koolis käis, ilus sirge poisikene, walge juuste ja terase waimuga, oli kõhuli maas ja luges

Robinsoni imelikku elulugu; ta oli selle raamatu ühe koolisõbra käest laenanud, ja luges seda ju kolmandat korda, sest et tal uusi raamatuid ei olnud. Ta noorem wend Jass ja wäike Anni mängisid mere ääres. „Waata, Jass,“ ütles Anni, „päike on kulbse silla ehitanud, — kuhu ma peaksin jaama, kui ma mööda silda ikka edasi ja edasi lähen?“ „Eks Soomemaale,“ kostis poisikene. „Ei,“ ütles Anni, „seda ma ei usu, see kulbne sild wiib wististi taewa,“ ja seda öeldes loputas ta selges merewees oma pruuniseid jalgu. Jass aga raputas pääd ja ütles: „Teine pool merd on Soomemaad, Jufu ütles. Rüüd waata, Anni, ma lüskan oma lae-

mukse wette, ta sõidab ära ja wiib meid Soome ja pärast kaugele, kaugele maale, Robinsoni saare pääle, millest Uts alati jutustab.“ „Ei ma sinna ei taha,“ ütles Anni, „Rannapere on kõige ilusam koht maa pääl, nüüd ma jään siia, aga pärast lähen kuldset silda mööda otsekohe taewa.“ „Ää mine, Anni,“ keelas Jaks haleda häälega, „ja wajud alla ja upud ära.“ Anni jäi mõtlema, aga siis seletas rõõmsasti: „Ei upu, küll Jeesuse tuleb mu vastu ja wiib minu taewa.“

II. L a h k u m i n e.

Päikese punane läik oli ammu kustunud ja kuldne sild oli juba kaua kadunud ja lapsed ammu magama uinunud, aga nemad olivadgi ainsad, kes sel öösel Rannaperes rahuga magasivad; sest kus tüli ja riid algab, jääb kaob rahu ära. Jüri Tamm oli tubli töötegija ja Rannapere jõukas omanik. Tal oli kolm poega, wanem poeg Juku oli seitsmeteistkümmne aastane noormees ja isale parema käe eest, kaks vähemat, Uts ja Jaks, käisivad karjas ja ema ütles sagedasti: „Ma tänan iga päew Jumalat, et mul kaks niisugust parajat karjast on.“ Pererahwa ainus tütreke oli surunud. Võõraid sulaseid peremees ei pidanud, tema ütles: „Nendega on alati tüli.“ Ta toimetas kõik üksi Jufuga ja päälegi elas Rannaperes peremehe õde oma mehega, endine soldat nimega Mihkel, ja mõlemad oskasivad ka tublisti tööd teha. Nende wäike tütar Anni oli alati karjalistega wäljal. Sugulased sobisivad alati hästi, aga nüüd, kes teab mis tühja asja pärast, oli riid lahti — riid algab peaaegu ikka tühja asja pärast. Anni isa Mihkel ütles wiimaks wihaga: „Küll mina igalt pooltgi tööd ja leiba saan!“ Sellepääle kostis peremees: „Ja mina leian igalt poolt sulaseid, paremaidgi kui sina oled.“ „Roh, eks ma siis lähe ära!“ Sellega oli asi lõpetatud. Anni ema aga nuttis kõige öö läbi. Siin oli ta sündinud, siin ta oli lapsena karjas käinud, siin ta oli mehele läinud, siin ta oli oma ainja lapse ilmale toonud — ja homme pidi ta lahuma. Hommik oli kätte jõudnud, jälle seisivad lapsed kaldal, aga kus oli kõik eilne ilu jäänud? Ei olnud päikest

ega kuldsjet silba näha ja hallid udu jooned keerlesiwad mööda maad ja merd, ka Jassi laemukegi ei olnud Soomemaale ega Robinsoni saare päale läinud, laened oliwad jelle jälle mäele wisanud, ilma purjedeta ja täis liiwa. Jassil oli wesi silmis, aga mitte laewa pärast, waid lahkumise pärast; Anni nuttis kibedasti ja Atsi waltis tõsi e näoga mere poole, nagu ootaks ta säält misgit abi ja nõuu. „Armas Ats, palus Anni, ära ole nii tige, ma tulen ju tagasi.“ „Kui tagasi tuleb, oled üks linnamamsel!“ kostis poisj kareda häälega. Anni ajas silmad pärani lahti ja küsis: „Mis loom see on?“ Ats aga ütles: „See pole ju loom, see on üks plika, tore-da kübaraga ja särk kaltjus.“ „Kas oled niisugust näinud?“ küsis ta noorem wend. „Jah muidugi, kas sa siis möldri Liisid ei tunne, sest ajast kui ta linnas õmbluskoolis käis, on ta üsna uhkeks läinud.“ „Armas Atsi,“ hakkas Anni uuesti, „ma ei taha eluajalgi kübarat pähe panna ja katkenud särki ma ei taha ia ial kanda.“ Jassi hakkas Anni käest finni ja trööstis: „Ää nuta, Anni, sa tuleb tagasi, ää nuta.“ Aga Ats ütles lühidalt, et Zuku ütles: „Annist saab nüüd üks linnamamsel!“ Roh, kui Zuku seda ütles, siis ei wõi parata, waene Anni!

Nüüd kuuldi ema häält: „Anni, Anni, kus sa jääd, isa ootab, meie juba läheme linna poole.“ Muidu oleks Anni küll ihaldanud linna sõita, aga täna see oli teine asi ja päälegi weel möldri hobusega, oh, see oli tõesti liig! Aga mis parata, isa mähkis ta rätiku sisse ja pani ema kõrwale istuma, ja juba sõitis möldri wanter warawast wälja; wäite Jass jooksis tagajärele ja hüüdis ühte puhku: „Ää nuta, Anni, ää nuta.“ Aga kui wantri pörinat enam ei olnud kuulda, istus poisjke tee äärde suure sammeldanud kiwi pääle ja nuttis.

III. L i n n a m a m s e l .

Õfimesed päewad linnas läksiwad Annil nii ruttu mööda, et tal aega ei olnud oma Rannapere sõprade pääle mõtelbagi: Anni elas oma wanematega „tanta“ juures. See oli üks lahke, paks naesterahwas punaste paledega, kes Annile palju

jaia kinkis. Iga päew käis isa väljas tööd otsimas, ja Anni käis väljas linna vaatamas. Küll ta oli rõõmus, kui ta ema ja tanta wahel mööda uulitsaid kõndis; iga poe ees jäi ta seisma, waatas atnaft sisse ja pani imeks, mis kõik need imeilusad asjad pidivad olema. Kord tuli neile üks noor proua wastu, temal oli lilla sametimantel seljas ja uhke sulgedega kübar pääs. „Ennäe,“ mõtles Anni, „küllap wiist see on üks linnamamsel,“ ta näitas sõrmega proua pääle ja küsis juure häälega: „Ema, kas sel naesterahwal on särk kalfjus?“ „Ole wait, külatüdruk,“ sosistas tanta wihaselt ja pigistas Anni kätt nii kõwasti, et temal walu pärast wesi silmi tõusis. Õnneks oli proua üks Wenelane, ta ei rääkinud Gesti keelt, ega saanud Anni sõnadest aru, waid läks naeratades edasi. Ema aga tõreles: „Kuule, laps, linnas ei tohi sõrmega näidata, ega nii juure häälega rääkida, ega niisuguseid rumalaid asju küsida.“ See oli esimene pilw Anni rõõmule, ta ei rääkinud enam midagi, waid sammus sügawas mõttes edasi: „Miks pärast ma ei tohi linnas sõrmega näidata, ega rääkida kudas tahan, ega küsida — ja misugused on siis õieti linnamamslid?“ Selle wiimise küsimise pääle pidi ta warsti wastust saama. Selsamal õhtul, kui nemad kõik tanta toas koos olivad ja isa jutustas, et tema Lutheri wabrikus tööd oli leidnud ja et ta homme juba forterit tahtis üürida, siis läks üks häkitselt lahti ja tanta tütar tormas sisse. Tal oli uhke kleit seljas, uhke kübar pääs, kõrgete „sleihwidega“ — „otsegu sarwed,“ mõtles Anni — päälegi oli tal uhke nimi „Amanda“. „Mamma,“ algas Amanda, „ma olen paruni proua juurest ära läinud, ma läksin ära, enne weel kui kuu otsas on, mõtle, mind kästi pörandat küürida!“ Ka tanta oli wiha täis: „Armas aeg, kas ma sellepärast olen oma last poolteist aastat peenikest näputööd õppida lastanud, kas ma sellepärast olen tööd teinud ja walmunud, et mu laps peab pörandat küürima!“ „Ma olen tõesti õnnetu,“ õhtas Amanda „wiis teenistuse kohta on mul juba olnud ja ku- sagile poole ma ei wõinud enam kui kaks kuud jääda. Aga see on minu süü, mamma, oleksid sa mind lastanud Peterburisje minna, mul oleks ammu hää koht olnud, aga nüüd räägi

mis tahab, ma lähen Peterburi!" Sellega ta wiskas kübara ja kindad laua pääle ja pani nüüd wast tähele, et emal mõõraid oli. „Mamma, kes need inimesed on?" küsis ta lühidelt. Tanta kostis: „See mees on Mihkel, su õndsä isa wend, ja sääl istuwad su tanta ja su wäike kussine." Anni wähtis lahtise suuga täditütre pääle ja mõtles: „Kas see ehk mamsel on?" aga ei julenud küsida. Aga õhtu, kui nad magama heitsiwad ja Amanda riidest lahti wõttis, waatas Anni teraete filmadega ta pääle ja mõtles: „Saab näha, kas särk on kaltjus?" Mõtles, waata nüüd, mis laiad eegeldatud pitsid tal särgi külles on, . . . ja siiski paremat kätt kaenla alt katti . . . ja pahemalt weel hullemini — lappimata, nõelumata. „Mis sa wahid mu otja, nagu oleks ma mõõramaa loom?" taples täditütar, aga Anni kostis julgesti: „Ma ei salli sind, sa oled linnamamsel!" Seft päewast saadik ei rääkinud Amanda lahket sõnakestigi Anniga, ja laps oli rõõmus, kui ema temale teisel päewal ütles: „Noh, Anni, nüüd lähme oma korteri."

IV. Uksipäini.

Uus korter oli ilus walge tuba, kahe aknaga. Mihkel oli selle odawalt saanud, korter oli tükk aega tühjalt seisnud, üürirahwas sinna majasse ei jäänud. Rahwas rääkis, et peremees pidi tige, riikas mees olema. „Noh, ega meie tülitsema ei hakka," arwas Mihkel, „korter on ilus, odaw ja wabriku ligi." Esimesel päewal oli Anni rõõmu täis. „Niisuguses ilusas toas pole meie weel ialgi elanud." Aga rõõm kadus ruttu ära, Anni oli alati üksi. Isa kais wabrikus, ema päewapalga eest pesu pesemas. Nii kaua kui ilmad ilusad oliwad, mängis Anni hoowi pääl, see oli kitsas nurgeline hoow, üks suur pihlakas kaswas ketspaigas ja helepunased marjad oliwad ilusad waadata. Üks sõber oli Annil, „Paka", peremehe wäike must koer, lahja oli ta küll, palju peksta ja wähe süüa sai ta oma isanda käest, ta jooksis nagu tuul, kargas kui oraw ja warastas nagu räästas. Anni andis temale tihti leiwakoorukest ja mängis temaga. Kell kakskeist-

kümmend tuli isa lõunale, siis kattis Anni laua ja soendas suppi, mis ema hommiku oli keetnud ja isa rõõmustas, kudas tütreke kõik osawasti talitas. Kui ilmad külmemaks jäiwad, pidi Anni kõige päewa toas seisma. Ta istus siis akna pääl ja waatas lindusid, kes pihlakapuu juurde külalisteks tuliwad. Sääl oliwad tombakid (Dompfaffen), punase rinnaga ja südisabaga, kellel tanud pääs ja kollased tipud sabas ja mõned muud. Aga kui widewik tasahiljusesti maailma finni kattis, siis oli Annil igaw, siis istus ta nurka, madala pingi pääle, toetas küünarnukid põlwele ja pää käte pääle ja mõtles Rannapere pääle. . . . Sääl oli karjasmaa ja Uts istus puutüwi pääl ja luges Robinsoni elust, oli selili maas ja waatas taewa poole, kus walged pilwetekesed kui purjed sinise mere pääl sõitsiwad, Anni ise käis mööda kullast silda taewa ja mere wahel. „Kuhu ma dieti lähen, kas taewa?“ „Ei, Soomemaale,“ ütles Jufu. Kaugemale ja kaugemale kadus rand, Anni nägi teda nüüd weel nagu udus, ja üsna kaugelt kuulis ta Jasji hüüdwat: „Anni, Anni!“ Kuldnene sild lõikus, külm käis Anni kehast läbi. „Anni, Anni!“ Seeford oli hüüd ju üsna ligi ja see oli ema hääl. Anni lõi filmad üles, uks oli lahti, ema seis kis laps ees ja Anni ise oli pikali maas, filmad ja käed nutust märjad. „Anni, mis sul wiga?“ küsis ema. „Tõesti, ema, ma ei tea, ma käisin praegu Rannaperel ja . . .“ Edasi Anni ei saanud, ta nuttis, ei teadnud isegi, miks, ja hoidis kõwasti ema käest finni. Öhtu hilja, kui Anni magas, ütles ema Mikhli wastu: „See ei lähe korda, et laps alati üksi on, pärast jõulut saadame teda wäikeste laste kooli.“

V. Anni uus sõber.

Teisel hommikul oli kõik kurwastus kadunud, sest täna oli pühapäew. Kui Anni kirikust tuli, parema käega ema käest finni hoides ja pahemas pihus kahetopikane sai, oli ta väga rõõmus. Hoowis tuli Paka temale longates wastu. Anni hüüdis warsti: „Waene loom, kas said jälle pekka? Ema, luba ma annan temale saia!“ „Tee mis tahad,“ kostis ema ja Anni andis terve saia koerale. Paka ei tänanudgi,

waid lippas üle hoowi, taha nurka pisikestest uksest sisse, trepist ülesse ja oli kadunud. „Ruhu ta läheb,“ mõtles Anni ja läks nobedasti tagajärel trepist ülesse. Nüüd ta seisis põõningul, siin pahemat kätt oli üks kamber ja üks seisis pool lahti. Ettemaatlikult pistis Anni pää uksest sisse; tuba oli koristamata ja peaaegu tühi, üks woodiraam põhkudega, üks kirst ja üks madal pind, see oli kõik — ja jääb istus Pata ja wehkles sabaga, tema ees põrandal oli üks imelik laps, pahemas peos oli temal Anni sai, parema käega kistus ta jäält tüki-kefi, ühe pistis enese suhu, teise andis Pakale. Nii kaua oli Annil aega seda last waadata. Ta oli väga väike pois, Annist pisem, aga ta mõis küll temast wanem olla, tal oli karmatanud nagu ja suurtest hallidest filmadest paistis wäsimus, tüdimus ja kurvastus, nagu mõnel elatanud wanakesel. Nüüd oli wiimne raasuke ära jõödud, poisike tõstis filmad üles, nägi Annid, kohkus ja ronis nii ruttu, kui ta jõudis, fasti taha, jäält luuras ta välja, pool kartlikult, pool tighedasti, nagu mõni väike kiskja elajas. Aga kui ta nägi, et sõber Pata rõõmsasti Anni ümber kargas ja tema kätt laiskus, siis ta sai julgemaks ja ronis fasti tagant jälle välja. „Mis su nimi on?“ küsis Anni ja kütitas poisi kõrwale. „Pois,“ oli wastus. „Ma tean, et sa pois oled,“ ütles Anni, „aga kudas sind hüütakse?“ „Mind hüütakse pois!“ „Ei,“ meelitas Anni lahkesti, „kudas su ema sind hüüab!“ „Ta hüüab mind alati pois.“ Aga Anni ei andnud järele: „Sul peab nimi olema, mõtle natuke, kudas sind weel hüütakse?“ Pois wahtis pilgukese Anni otja ja siis ütles ta: „Wanaema hüüdis mind Williks, aga see oli ammu!“ „Kus su wanaema on, Willi?“ küsis Anni „Suri ära.“ „Ja su isa?“ „Suri ära.“ „Kus ema on?“ „Läks välja!“ „Kui wana sa oled?“ „Ei tea.“ Lapsed istusiwad põrandale teine teise kõrwale ja silmitjesiwad teine teist. „Kust sa tuleb?“ küsis pois wiimaks. „Ma tulen Rannapereest.“ Nüüd läks Anni suu lahti, ta kõneles Rannapereest, Atjist ja Sasjist, wasikatest, talledest ja pörjastest, siilidest, jänestest, putukatest ja liblikatest, karjamaast ja kõrgeist kalbast, lilledest ja sinisest merest. Poisike oli mõlemad käed Pata kaela

ümber pannud ja kuulas, ja Paka oli oma parema käpa Willi sülle pannud ja kuulas, kõrvad kikkis, ja Anni ei väsinud rääkimast, ei pannud tähelegi, kudas aeg mööda läks. Korraga pidas ta finni ja küsis: „Willi, kas sul on kõht tühi?“ Sest Willi korjas sõrmedega tolmufelt põrandalt raasufesi ja pistis suhu. „Mul on alati kõht tühi,“ kostis pois. Anni süda läks haledaks: „Armas Willi, kas sa siis ei palu?“ „Kelle käest?“ vastas teine ja korjas tolmuseid raasufesi. „Eks Jumala käest.“ „Kes see on?“ Nüüd oli Anni kimbus. „Kas sa ei tea, kes Jumal on? Jumal on väga hää, ta armastab meid, annab meile leiba ja kõike, mis Tema käest palume.“ Willi pani seda väga imeks. „Kas Jumal on su isa?“ küsis tema. „Ei mitte, mu isa on inimene siin maa pääl ja Jumal on suur, suur ja elab taewas. Aga Annile tuli meelde, et tema iga päew palus: „Jäa meie, kes sa oled taewas“ — siis oli Jumal ometi tema isa. „Räägi veel,“ ajas Willi pääle, „ma tahan veel kuulda.“ Anni ütles: „Mulle tuli meelde, et Jumal ometi mu isa on.“ „Kas sul on siis kaks isa, teine maa pääl, teine taewas? Küll sa oled õnnelik,“ kurtis poisike nukra meelega, „sul on kaks isa, mul pole mitte ühtgi!“ „Aga sul on ema,“ trööstis Anni. „Ema on tige,“ poisil filmad wahtisivad rahutumalt ukse poole, nagu kardaks ta ema tulemist. Anni süda läks veel raskemaks. „Armas Willifene,“ trööstis tema, „Jumal on ka sinu isa.“ „Kes seda ütles, kust sa seda tead?“ küsis pois ja waatas imesteledeks taewa poole, kus see tundmata isa pidi elama. „Kust sa seda tead, Anni?“ Anni mõtles — jah kust ta seda teadis, ta ei leidnud wastust. Nüüd kuuldi kõbinat trepi pääl: „Jooffe ära, ema tuleb!“ sosistas Willi. Anni kargas uksest välja ja peitis ennaft pööningule. Kõikudes tuli üks naesterahwas trepist üles, Anni oli teda enne mõnikord näinud hoowist välja minemat, aga nüüd ta nägi teda ligidalt, filmad oliwad tal punased, nagu oleksivad nad wesiſed, nagu paistetatud, riided räbalad; Anni süda pekkis nõnda, et ta seda selgesti kuulis, ta puges kaugemale nurka. „Oh sa sõge, mis sa siin teed!“ hüüdis naene ja ahwardas rusikaga. „Nüüd tuleb mu kallale!“ mõtles Anni ja wärises. Aga

naene ei näinudgi Annid, ta nägi Patad, kes trepist alla kargas ja mõistmata vihaga miskas ta puuhaluga koera pihka. Patad kiskendas walgusti, ehk küll puu temasse ei puutunud ja jooksis ära. Naene söimas kurjasti, astus tupp ja lõi ukse enese tagant finni. Nüüd tuli Anni oma warjupaigast wälja. Nagu nool ta lendas trepist alla, üle hoowi ja oma wanemate juurde. „Anni, kuhu ja jäid? Meie otsime sind juba kaks tundi!“ hüüdis ema. Anni hakkas ema kaela ümbert finni ja rääkis temale kõik ja küsis wiimaks: „Ja nüüd, ema, kes ütles et Jumal meie isa on?“ „Kes muu kui Jeesand Jeesus,“ wastas ema „ja wõid homme oma wäiksele sõbrale rääkida, kudas Jeesus maa pääle tuli, et Ta meid Jumala lapsiks pidi tegema.“

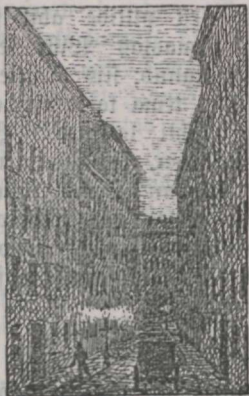
Anni esimene mõte, kui tema hommiku wara ärkas, oli: „Täna lähen Willi juurde.“ Kaks tundi istus ta oodates afna pääl, siis nägi ta Willi emad ära minemat. Warsti wõttis ta tüki leiba ja kruusiga kohwi kätte ja läks üle hoowi. Poisi silmad särasiwad rõõmu pärast, kui Anni sisse astus, ta ronis nobedasti tütarlapsse wastu. Kui Willi oli kohwi joonud, istus Anni tema kõrwale ja hakkas kõnelema: „Eila sa küsisid, kes on seda ütelnud, et Jumal meie isa on? Seda on Jeesus ütelnud, ja nüüd ma tahan sulle Jeesusest jutustada, aga sa pane ilusti tähele.“ Seda manitsust ei oleks tarmisgi olnud, sest Willi ei tüdinud Jeesusest kuulmast. Sest ajast saadik wiibis Anni iga päew mitu tundi ülewal Willi juures, ehk küll sääl toas sagedasti külm oli. Anni õpetas oma sõpra Jsa meie palwet lugema, aga see ei olnud mitte kerge töö, sõnad ei hakanud Willi pähe, ainus palwe, mida ta meeles pidas, oli: „Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew“, sest see oli ainus palwe, millest ta selgesti aru sai. Nii palus siis Willi iga päew: „Jsa meie, kes sa oled taewas, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew. Amen.“ Ja et Jumal ta palwet kuulis, seda ta teadis. Ema käest ta sai küll wähe, aga süüa ta ometi sai, sest ka Anni emale oli waene poisike armsaks saanud. Nüüd oli Willil soe kuub seljas ja filmad ja käded oliwad puhtad, sest iga-päew tõi Anni temale seepi, wett ja käterätiku. Sga õhtu

istus Anni ema sülle ja palus: „Pai ema, kõnele mulle Jeesusest,“ ja ema täitis hää meelega lapse soov, ta teadis, teisel päeval jutustas Anni seda, mis ta oli kuulnud, Willile. Esiteks oli Anni wahel kimbus: Kui ta ingliteft rääkis, mõtles Willi neid linnud olevat, sest Anni oli ütelnud, et neil pidada tiivad olema. Aga kui ema Annile pildi-
piibli oli kinkinud, läks asi kergemaks, sest piltide abil sai Willi paremini aru. Kõige rohkem armastas Willi seda kuulda, kuidas Jeesus lapsusest oli õnnistanud; siis ta ütles: „Kui mina oleksin sääl olnud, ma oleksin tema kaela ümbert kinni hakanud ja ei oleks teda ialgi lahti lastnud.“ Ja Anni kiitis: „Aga ma tean, mis mina teen, kui ma taewa saan, siis jooksen Tema juurde ja hüppan Tema sülle.“ Siis kaebas Willi: „Aga mina ei saa jooksta ega hüpata.“ Aga Anni seletas: „Taewas sa saad üsna terweks, taewas sa jooksed minust veel rutemini.“ Nii rääkiswad lapsed tihti taewast ja kuldsest sillast ja Rannapereest.

VI. Anni saladus.

„Anni, mis sul täna on, sa kargad nagu meeletu mööda tuba!“ Anni waatas kavalasti ema pääle ja ütles: „Mul on üks saladus, ema, aga ma ei ütle sinule mitte, õhtul ma ütlen. Kas oled uudishimuline, ema?“ „Jah olen,“ wastas ema naerdes ja läks wälja oma tööle. Küll oli Anni täna rahutu, laud oli ammu kaetud, kui isa tuli, ja kui isa pärast söömist piipu suitsetas, keerles ja weerles Anni rahutumalt tooli p'äl ja küsis ühtepuhku: „Kas hakkad minema?“ Kui isa oli ära läinud, otsis Anni ema suure wana rätiku wälja ja mähkis ennast selle sisse. Ta oleks tahtnud tagant sõlme panna, aga ei saanud. Siis pani ta ukse hoolega lukku, pistis wõtme tasku ja läks Willi juurde. „Willi, ma lähen linna, miks, seda ei ütle ma mitte, see on saladus, ja nüüd seo mulle rätik tagant kinni.“ Willi tõmbas rätiku nii pingule kui wähe wõis. „Soo, nüüd on hää, nüüd pane sõlme,“ käskis Anni. Poiss tegi suure hoolega neli sõlme üks teise pääle — nüüd oli Anni walmis, nii ümmargune kui kartuhwel. Hoowis tuli talle Paka wasta, ta jäi lapse

ees seisma ja wahtis Anni otša. Ta filmad küsijiwad selgesti: „Noh, mis nüüd?“ „Tule ligemale, Pata, siis ma räägin sinule,“ ütles Anni „mul on üks saladus, ma lähen linna, ma olen rikas, mul on wiis kopikat, tanta kinkis, ma ostan Willile suure ilusa roosipoti, mõtle, Willi ei

ole ilmasgi lillekest näinud, muud kui pihlaka õisi, ja need pole ilusad, ja mina toon temale ilusa roosipoti. Aga nüüd: ära räägi kellegile.“ Pata jooksis otsekohe Willi juurde, aga Anni saladust ta ei andnud temale mitte teada, sest ta oli mõistlik koer. Anni aga sammus rõõmsasti linna poole, ta tundis teed: Kaarli ja Jaani kiriku wahelt otsekohe edasi . . . Anni ei olnud kartlik laps; ta tõndis kartmata mööda uulitsaid. „See on roosikauplus,“ — Anni astus julgesti sisse. Müüja oli üks wana imelikü näoga naene. Anni näitas

fõrmega ühe suure roosipuu pääle, mis õisi ja nuppusid täis oli ja ütles: „Ma tahan seda osta.“ „Kas sul siis raha on?“ küsis wana naene ja wahtis prillide üle õige terawasti lapse pääle. „Jah on,“ kostis Anni ja pani uhkesti oma wiis kopikat laua pääle. „Kuule, laps,“ teatas müüja, „see roosipott maksab 3 rubla.“ Anni wõttis oma wiis kopikat ja läks wälja, see wana inimene prillidega ei olnud lahke. Anni läks mööda uulitsat edasi. Siin olivad jälle roosid afna pääl. „Ma katsun weel ükskord,“ mõtles Anni ja läks sisse. Sääl istus üks lahke noormees laua taga, ta naeris kui Annid nägi ja küsis: „Noh, mis Teie soowite, wäike mamsel?“ „Mamsel,“ see oli tõesti liig, Anni miskas uffe finni ja ruttas uulitsale. „Mis nüüd,“ mõtles Anni. Ta motad wärisewad ja filmad ei seletanud enam kedagi. „Mis nüüd?“ küsis lahke hääl tema kõrwal. Anni pühkis filmad kuiwaks ja waatas ülesse. Tema ees seijis üks wana herra

walge päaga. Ta oli mitu aastat foolmeistriks ja kõstriks olnud ja armastas lapsi, ta pani oma käe Anni pähe ja küsis: „Miks sa nutad?“ Anni waatas wanamehe lahtetesse helesinistesse filmadesse ja jutustas julgesti kõik, mis temale oli juhtunud. „Armas laps,“ ütles wana herra lahkesti, „roosiõied närtšiwad ruttu, ehk üks pildike teeks su sõbrale rohkem rõõmu, mõtle, sa wõid seda temale jõuluts kinkida!“ See oli häa nõuu ja Anni läks rõõmuga wana herra käe kõrwal üle uulitsa raamatutauplusesse, kust nemad wiie kopika eest ilusa jõulupildi ostiwad: Jõululapsuke magas sõimes, Maarjal oliwad walged ja punased riided ja Joosepil sinised ja kollased. Zoomad oliwad ta säääl näha ja karjased wäljal. Kõige ilusamad oliwad inglid walges riides, kes taewast alla lendasiwad otsekohe karjaste juurde. Pilt pandi paberi sisse ja ostjad läksiwad wälja. „Kas oskad üksi koju minna?“ küsis Anni uus sõber. „Jah küllalt, kui aga Kaarli kiriku torniõid näen.“ „Läheme siis,“ ütles wana herra ja läks lapsega tüki maad edasi, säääl paistiwad eemalt Kaarli kiriku tornid. Anni andis ruttu wana herra käele suud ja jooksis ära, nii karmesti, et teine järele ei saanud. Ilma takistujeta jõudis ta koju, aga õhtal sai ema käest tublisti tapelda, et üksi oli wälja läinud ja päälegi veel widewiku ajal. „Kuule, Anni,“ ütles ema „ma räägin sinule ka ühe saladuse: kui sina veel ükskord sedawiisi ära jooksed, siis saad witsa.“ See saladus ei olnud Anni meele järele, ta jäi tüki ajaks üsna wait, siis ta küsis: „Ema, kui kaua aega on veel jõulusse?“ „Kolm nädalat,“ kostis ema. Anni õhtas: „Hirmus kaua!“ Wiie minuti järele küsis Anni jälle. „Ema, kui palju aega on nüüd veel jõulusse?“ „Kolm nädalat!“ kostis ema. „Jffka veel kolm nädalat! Oh ema, ma ei wõi nii kaua kannatada, luba ma wiin oma pildi warsti Willi kätte.“ Aga ema keelas: „Täna ja ei lähe enam kusagile, homme wõid pildi Willile kinkida.“

VII. Jõulud.

Anni oli oma pildikesse Willile wiinud ja poisiks oli nii üliwäga rõõmus, et tema ei wõinud uskuda, et see ilus

wäite pilt tema oma pidi olema, ta peitis jeda fasti alla, aga kui ta üksi oli, istus ta mõniford mitu tundi ja waatas jeda. Anni oli temale nii palju jõulust rääkinud, et poisi meelde segane tundmus jäi, et jõulu õhtul üks rääkimata rõõm temale pidi sündima. Anni pää aga oli mõtteid täis, kudas ta Willile rõõmu mõiks teha. Ta tahtis enese jõulupuul õhtul hilja Willi juurde tunda, tahtis temale piparkookisid ja kes teab mis ilusaid asju kingida, mis ta kõit wanemate käest lootis saada. Jõulu laupäew oli kätte jõudnud, Willi istus fasti pääl afna ees ja waatas wälja, pihlakapuu oli ammu tühi: mitte üht ainust punast marjakest ta külles, mitte üht ainust linnukest ta okste pääl. Päew oli looja minemas — kus Anni jäi, ta ei olnud täna Willi juures käinud. Nüüd hüüdsiwad kirikukellad, inimesed lähewad kiriku — täna on ju jõulu õhtu. Kus on jõululapsuke? Kus on inglid, kes tõrgeft taewast alla lendawad? Willi waatas taewa poole, sääl nähti juba esimesi tähekesti. „Peaks taewa isa inglid minugi juurde saatma nagu karjaste juurde,“ nii mõtles poisike ja waatas täis igatsust ülesse. Ta oli kaua nõnda istunud, pimedus kattis maad ja ära armamata hulk tähta hiilgasiwad taewa külles. Willil oli külm, kõht oli temal tühi. Kus Anni jäi? Täna oli ju jõulu õhtu, kõige rõõmsam päew. Willi pani käed risti ja palus: „Jsa meie, kes sa oled taewas, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew. Amen.“ Ta palus needsamu sõnu kolm, neli korda ja waatas taewa poole, kas tema isa inglifest alla ei peaks saatma. Üks hiilgaw täht lendas üle taewa: „Kas see ehk oli ingel? Võib olla, aga ta lendas mööda, minu juurde ta ei tulnud.“ Ükse taga kuuldi kedagi kraapivat, üks läks lahti ja Pata kargas sisse. Tal oli suur, piff sealihha worst suus. Willi lõi mõlemad käed kofku. „Pata, kust sa selle said?“ Pata tegi ülimäga kawala näo. Kui ta oleks mõinud rääkida, ta oleks ütelnud: „Üks priske kõõgitüdruk juhtus uulitsa nurga pääl sõbraga kofku, ta hakkas juttu ajama ja pani oma raske korni maha, ma tundsin worsti haifu ja warastasin korni seest, tüdruk kisendas ja wiskas kiwi mu järele, aga ma ei hoolinud sest ühtigi

— ja siin ma olen!“ Willi ei saanud küll mitte kuulda, kust Paka worsti oli saanud, aga sellegi pärast see maitstes temale hästi. Willi ja Paka närisivad worsti kallal teine teisest otjast, ja kui worst oli ära söödud, lastus Paka oma nina ja Willi oma sõrmed puhtaks ja puges üsna Paka ligi siis oli soem, ja nõnda pään koera pääle toetades uinus ta wiimaks magama.

Kus Anni sel ajal oli? Noh, temal ei olnud wiga. Tanta oli Mihkli oma perega pühadeks enese juurde kutsunud. Anni oli väga rõõmus, Amandat ei olnud karta, ta oli Peterburis, ja tanta oli sest ajast, kui tütar ära läks, walgesse majakasse kolunud, kus ta wanem poeg ülewaatajaks oli. Küll oli hää, tanta süles woorimehega sõita! Jõulu õhtu läks hiilgawa jõulupuu all mööda nagu magus unenägu. Esmisel pühäl oli rõõmu küll, tantal oli kaks kassi poega, kellega Anni mängis, ja õues oli üks suur walge koer. paksu karwadega nagu karu, tanta poeg pani selle wäikse saani ette ja koer wedas Annid tulise rutuga ümber majaka. Küll oli ilus, kõrgest kaldaist alla linna pääle maadata, kus kõik katused ja tornid walges lume-ehetes päewapaistel särasiwad — ja weel õhtul, kui igast majast, igast aknast tuluke paistis. Kui tanta poeg Anni tuletorni ülesse wiis, lambid põlema pandi ja need kõik särasiwad ja hiilgasiwad ja pimedas maa ja mere pääle üks lai walguse kiir langes, siis hõiskas Anni: „Nüüd meie oleme päikese pääl ja waatame kõrgest taewast alla pimedas maailma pääle.“ Wast kolmandama püha õhtul läks Mihkel naese ja lapssega koju. Anni oli nii wäsinud, et ta ei tahtnud süüa ega juuagi, waid heitis woodisse ja jäi warsti magama.

VIII. K u s t u n u d r õ õ m.

Willi oli kõige selle aja üksi olnud. Üks ainus kord oli ta ema kodu käinud, oli lapsele tüki leiba, kaks silku ja pool pudelit õlut toonud ja siis ära läinud. Pimedas istus Willi afna ees ja waatas tähefesi. Kui walge oli, waatas ta alla hoomi pääle, waatas oma pildifesi, ehk istus muidu

ja ootas Annid. Kui kolmas jõulupüha oli mööda läinud ja Annid ei olnud näha ega emagi koju tulnud ja poisj oli kaua söömata, siis pidi ta meelt ära heitma. „Taewa isa on mind unustanud!“ Laps ronis kasti pääle, lükkas pistikese afna lahti ja vaatas välja: ilm oli nii vaikne, tähed nii heledad, taewas nii kõrge. „Taewa isa on mind maha jättnud, taewa isa ei kuule mind, taewas on kõrge.“ Poisike tõstis käed taewa poole ja kisendas: „Taewa isa, kuule, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew. Amen.“ Kaugelt kuuldi saanikella helisemist ja rõõmust hõiskamist, siis oli kõik jälle vaikne. Willi pühkis märjewa käre silmad kuivaks ja kisendas kõigest jõuust: „Meie isa, kes sa oled taewas, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew. Amen.“ Siis tõmbas ta afna kinni, langes põrandale ja nuttis, nii et rind tahtis lõhkeda. „Taewa isa ei kuule!“ Kas taewa isa tõesti wäetima lapsi häält ei peaks kuulma? Rust see tuli, et Anni ema just sel ajal hoomi pääle välja astus ja taewa poole üles vaatas? Ta kiskus, kust see walukisa tuleb? Rüüd jälle: „Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew!“ Oh, see on Anni väike sõber, laps on kaua söömata.“ Naene ruttas tuppa, kus Anni õhtusööök puutumata seisis ja mõne filmapilgu järele istus ta Willi pimedas toas ja söötis poisikest, kes nutuga iga suutaie alla neelas. Kui lõpetanud oli, ütles ta: „Taewa isa on mind unustanud, kui Sina ei oleks tulnud ja Paka, ma oleks nälga jurnud.“ „Taewa isa ei ole sind mitte unustanud, ta saatis mind sinu juurde, ta mõib ka koera läbi abi saata. Kas tahad, ma jutustan sinule ühest mehest, keda Jssand kaarnate läbi toitis?“ Willi kuulas suure tähelepanemisega Eliase lugu, kuidas ta Kriti jõe ääres oli elanud ja Jumal teda nii imelikul wiisil oli toitnud. Ja kui Anni ema rääkimise lõpetas, küsis poisike: „Kas pean siis Jumalat tänama, kui sina, ehk Anni, ehk Paka, ehk emagi minule midagi toob?“ „Jah muidugi, armas laps, Jumalat peab alati tänama.“ „Rüüd ma ei taha enam ialgi taebata, et taewa isa mind on unustanud,“ ütles Willi. Mitu päewa olivad mööda läinud, aga Anni ei olnud veel Willi juures käinud. Ta mõtles tema pääle palju, saatis temale

ema läbi õunu ja piparkookisid, mis ta jõuluks oli saanud, aga Willi juurde ta ei läinud. Miks? — Tal oli häbi! Kui Anni ema läbi kuulda sai, mis kolmandama jõulupüha õhtul oli sündinud, sai ta väga kurwaks: „See olin rõõmus ja unustasin Willi ära!“ kurtis ta ema vastu, ja kui ema temale ütles: „Sul on veel üks sai, Anni, sul on kaks õuna ja mõned piparkoogid, kas tahad neist Willile müüa?“ siis palus Anni: „Pai ema, mine sina ja vii temale kõik, mis mul on, ma ei rõi minna, — mul on häbi.“ Kui mõne päewa pärast Anni ikka veel ei tahtnud oma väikese sõbra juurde minna, siis võttis ema Anni käest finni ja ütles: „Nüüd tule, Willi küsib igapäew, miks Anni ei tule!?“ Ema käe kõrwal läks Anni sõnalausumata trepist ülesse, aga siis jäi tema ukse läwe pääle seisma, nagu kardaks ta. Willi ronis, nii ruttu kui temal võimalik oli, Anni vastu ja hüüdis: „Anni, Anni, ma olen siin ammu oodanud!“ Willi rõõmu ees kadus ka Anni kurvastus vähe haawal, aga kui Willi teda palus: „Kõnele nüüd, kus sa pühade ajal käisid ja mis sa tegid!“ siis wastas tütarlaps: „Oh jäta seda, mul pole lusti sellest rääkida.“ Seltsamal õhtul küsis Anni ema käest: „Ema, kust see tuleb, et rõõm nii ära kaob? Ma olin nii rõõmus tanta juures, aga nüüd ma ei taha selle pääle enam mõelda!“ Ema kostis: „Rõõm on kui küünla valgus, kui tuluke lambis: kui sa seda enesele tahad hoida ja katad teda finni, siis ta kustub ära; ta paistab ilusasti, kui sa teda laua pääle paned, et ta ka teistele paistab. Sinul oli rõõmu, sa unustasid oma kurwa sõbra ja waata — ju rõõm kustus ära!“,

IX. Uus elu.

Anni käis nüüd väike-laste koolis ja Willi oli jälle hommikust õhtuni üksi, aga siiski oli temalgi seft kasu. Kui Anni õhtul tema juurde tuli, oli tal igapäew midagi uut jutustada: Piiblitlugusid, aga ka muid juttusid, kõitsugu ime-asju paganatest ja nende elust, ja wiimati kõik, mis koolis oli juhtunud. Aga see oli kõige suurem rõõm kui Anni ütles: „Täna oleme meie ühe uue laulu õppinud.“ Laulude

õnad hakkasivad ruttu Anni pähe ja wiisid weel ruttemini ja tema õpetas neid warsti Willile. Poisil oli ilus lauluhääl, ta laulis iga wiisi selgesti järele, kui ta seda üks eht last forda oli kuulnud, sõnadega oli asi hoopis raskem. Esmene laul, mis Anni õppis, oli:

„Et tulge, oh lapsed, ja rutake nüüd
Betlemma ja waatke, mis kallimat hüüd
Nüüd isa säält taewast sel õndsamal ööl
Meil patustel' rõõmuks on kinkinud weel.“

Aga see laul ei olnud Willi meele järele; ta ütles Annile: „See laul ei ole minule, ma ei wõi tulla ja weel vähem rutata.“ „Ma tulen taewast ülewelt“ oli rohkem tema meele järele, see tuletab mulle mu pildikest meelde.“ Rõige armsam laul oli temale: „Oh laulgem südamest.“ „See on minu laul,“ finnitask poisike tihti, ja kui ta ütsipäini oma lastitese pääl afna ees istus ja taewa poole ülesse waatas, siis ta laulis südamest:

„Oh armas Jeesuse,
Sa oled ütsine
Mu rõõm ja minu abi!
Oh hella lapsuke,
Su falli armu läbi
Mind, taewa iluse,
:: Tõmba omale.“ ::

Need wiimsed sõnad ta laulis wahest kümme forda wõi weel rohkem. Kui siis pime öö kätte jõudis ja tähed taewas särasivad, nagu tahaks nad poisikest teretada, siis ta laulis rõõmsasti:

„Meil taewas isamaa
Ja rõõmu otsata,
Kus pühad inglid laulwad
Meil' uusi laulusid
Ja kus kõik õndsad kuulwad
Neid taewa wiisid —
:: Oleksime sääl!“ ::

Ka mõnda muud laulu, nagu kewade ja sui laulusid oli Anni koolis õppinud ja Willi laulis neid kõiki, aga kõige armsamad olivad temale alati jõulu laulud. Pihlakas oli õisi täis, pääsuke ehitas pesa Willi atna ligidale katuse alla. Willi käes oli suur kimbuke kullerkuppusid, ta istus kasti pääl, waatas üles taewa poole ja laulis:

„Oh ja õnnistaw, oh ja rõõmustaw

Püha kallid jõulu aeg.“

Pühapäew pärast kiriku aega kandis Anni ema Willi alla hoowi pääle ja pani teda pihlaka alla istuma. Willi waatas hiilgawate filmadega ümberringi, Anni hõiskas rõõmu pärast, aga kui Paka oma sõpra esimest korda õues nägi, siis ta jäi rõõmu pärast nagu pääst rumalaks: ta lõikas hoomis edasi tagasi, kargas prügikasti pääle ja jälle alla, jookkis Anni jalgade wahele, nii et laps maha kukkus ja wiimaks ta jookkis nagu pime wasta pihlakat, kiskendas ja heitis siis Willi kõr-wale maha. Anni ema istus laste juurde, rääkis neile Jumala sõna ja laulis nendega. Need olivad kallid, rõõmsad tunnid ilusal kewadesel ajal. Wana tige peremeesgi unustas jaks korraks tapelda, ta seisib oma ukse ees ja kuulis laste laulmist. Willi oli wäsinud, ta oli selili maas ja waatas läbi roheliste okste sinise taewa poole ja ütles: „Anni, ma ei oska mõelda, kuidas taewas võib veel ilusam olla kui siin.“ Anni ei olnud temaga ühes nõuus: „Ma wõin seda küll mõelda: Rannapere on sada korda ilusam kui siin — ja taewas on veel sada korda ilusam kui Rannapere.“ „Ma mõtlen wahelt, kui ma üksi olen,“ ütles poisike, ja waatas ükssilmi ülesse, nagu ootaks ta säält kedagi tulewat — „ma mõtlen wahelt, kui maa juba nii ilus on, kus Jeesus aga lühikest aega on käinud —“ „Kolmkümmendkolm aastat,“ lisas Anni juurde, „preili rääkis.“ Willi aga ütles: „Kui siin maa pääl juba nii ilus on, kus Jeesus aga kolmkümmendkolm aastat on käinud, kui ilus peab siis sääl olema, kus tema alati on!“

IX. Veel üks kord jõulud.

„Meie läheme lennates ära,“ ütleb Taawet 90-mas laulus inimese elust. Aasta esimesel päewal on pikk tee sinu ees,

ja kui ja wana aasta wiimasel päewal tagasi waatad mööda läinud aasta pääle, siis on tee lühike! — Rewade oli mööda, juuni oli tulnud ja läinud. Rannaperes puhus külm tuul ju ammu üle kesapõldude, ja linnas puhus seesama külm tuul üle märgade, mudaste uulitsate ja tühjade rohuaedade, kus puude lehed maas mädanesiwad. Ka meie pihlakapuu lehed oliwad ammu maha pudenenud ja Willi nägi iga päew wäitfeid tiibadega küialisi, kes pihlakat tuliwad waatama. Juba mitu korda oli Willi hommikul rõõmuga näinud, et punastel marjadel ilus, walge lumemüts pääs oli, aga lumi ei jäänud kauaks, talwe wiibis tulemast. See oli Anni le kurwastuseks. Tema meelest jõulupühad ei wõinud tulla, kui lund ei olnud. „Kuule, Willi,“ ütles ta ühel laupäewa õhtul, „homme on esimene Kristuse tulemise püha, siis on veel neli nädalit ja siis on jõulud.“ Willi waatas küsides Anni pääle: „Kristuse tulemise püha, mis see on?“ „Sa tead ju,“ kostis Anni, „jõulu õhtul tuleb jõululapsuke meile!“ „Ega ta minu juurde wist ei tule!“ kahles Willi, ta mõtles minema aastase jõulupüha pääle. „Jah tuleb wististi,“ seletas Anni, „preili ütles: Ta tuleb igaühe juurde kes teda palub. Preili rääkis: Jeesus tuli ükskord kui ta Betlemmas sündis, aga ta tuleb veel meie juurde, ehk meie teda küll ei näe, ja kuhu ta tuleb, sääl tema teeb kurjad inimesed hääks, paganad ristiinimeseks ja kurwad rõõmsaks. — Willi, kas sa ka kuuled? Sa oled ju selili maas.“ „Jah kuulen, Anni, ma olen wäsinud, aga ma kuulen kõik. Sa ütlesid: kuhu Jeesus tuleb, sääl tema teeb kurjad inimesed hääks, paganad ristiinimeseks ja kurwad inimesed rõõmsaks.“ Anni oli nüüd rahul ja seletas edasi: „Ja sellepärast meie palume: Sinu riik tulgu, nagu mina sind õpetasin, aga sina ei tahtnud meeles pidada.“ „Ma tahan meeles pidada,“ ütles Willi tasase häälega, „Sinu riik tulgu, et kurjad inimesed hääks saawad ja paganad ristiinimeseks ja kurwad rõõmsaks.“ „Ei Willi, seda sa ei pruugi mitte paluda, Sinu riik tulgu, sest on küll. Aga nüüd kuule, nüüd tuleb kõige ilusam asi, preili ütles: Jeesus tuleb veel ükskord maa pääle, nõnda et meie teda näeme. Ta tuleb taewast

maha pilvedes, aga millal tema tuleb, seda preili ei tea ja siis — siis meie läheme kõik taewa! Willi, sa ei kuule, sa magad!“ „Ei maga, Anni,“ kostis pois ja tema silmad hiilgasivad, „ma mõtlen tihti, kui ma taewa poole waatan, nüüd läheb taewa üks lahti ja Jeesus tuleb ja wiib meid taewa! Oleksime jäl, oleksime jäl!“ Willi oli wiimased sõnad laulnud. Anni hakkas nüüd oma selge häälega pääle: Oh laulgem südamest, ja lapsed laulsivad selle algusest lõpuni läbi. Willi laulis seda laulu igapäew mitu korda.

Sest päewast saadik oli Willi igapäewane palwe: Jäa meie, kes sa oled taewas, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew, sinu riik tulgu. Amen. — „Sinu riik tulgu,“ kui mitu korda päewas ta seda palwet palus, seda ei teadnud ta isegi. Et kurjad hääks, paganad ristiinimeseks, kurwad rõõmsaks saavad, need sõnad kõlasiwad alati ta meeles. Sinu riik tulgu ja mõnikord ta lisas weel juurde: Jah tule, Jeesus, ehk ta küll ei teadnud, et need sõnad piibli raamatu wiimse lehe pääl seisawad.

Anni oli väga rõõmus sel walmistamise ajal, nii rõõmus, et ta ei näinud, et ta wanematel palju muret oli, et ema alati õhtas: Enam kui aasta aega, kui Rannapereest ära läksime, et isa õhtul, kui wabrikust tuli, väga wäsinud oli ja et tal kange kõha oli. Anni oli ennast ette walmistanud, et Willile rõõmu teha, temal oli kummotis üks paar willaseid sukke, mida ta terve aasta oli kudunud. Nüüd oliwad need walmis. Temal oli ka üks särk; selle juures oli ema küll suurema osa tööd teinud, aga sest polnud wiga. Ka oli temal juba ammu wiisteistkümmend punast küünlast: kõik seda ta hoidis Willile. Ja nüüd oli Anni rõõmu täis! Ema oli turult wiie kopika eest jõulupuu ostanud ja ütelnud: „selle sa wiid Willile.“ Seesama jõulupuu seisis hoowi pääl lumehange otsas. Lund oli ka juba sadanud, nüüd oli kõik käes. Wiimisel Kristuse tulemise pühal läks Anni warsti pärast lõunat Willi juurde; see küsis: „Kuhu sa eile jäid, Anni?“ Anni istus tema kõrwale ja ütles: „Ema küsib, kas sul kõht tühi, kas tahad suppi.“ „Ei, tänan väga, ma ei taha süüa,“ kostis poisse. „Aga miks sa nutad?“

küsis Anni ja puges ligemale tema juurde. Willi toetas oma väsinud pää Anni najale ja ütles: „Ema oli täna nii tige, ja mina olen nii väsinud, aga kus sa eile jäid, ma ootasin sind?“ „Meil pühitseti eile koolis jõulupüha, küll see oli ilus!“ ja nüüd hakkas Anni jutustama ja ei lõpetanud enne kui widewit oma hallide filmadega afnaft sisse luuras. „Weel kolm päewa, Willi, ja siis tuleb jõuluõhtu, täna meie küsimine kirikus, täna on wiimne Kristuse tulemise püha.“ Willi wõttis Anni kae oma käte wahel ja ütles: „Anni, täna on Kristuse wiimne tulemise päew, ta ei ole ometi weel mitte tulnud, ehk mina küll iga päew palun: Sinu riik tulgu. Ma kardan, et kui Jeesus warsti ei tule, ma teda oodata ei jõua, ma olen nii väsinud, ma olen teda nii kaua oodanud.“ Anni ei teadnud, mis ta pidi wastama, aga ta teadis, mis Willi kurwastuse alati ära ajas, sellepärast ta hakkas laulma:

„Oh laulgem südamest

Ja kiitkem Jeesusest,

Kes Maarja rüppes magab

Kui waene lapsuke.

Meid lunastama hakkab

Ja saadab taewasje,

∴ Ta on A ning D.“ ∴

„Willi, miks sa ei laula?“ „Ma olen väsinud, Anni laula sina, ma kuulan.“ Anni laulis:

„Oh armas Jeesuke,

Sa oled ükšine

Mu rõõm ja minu abi!

Oh hella lapsuke,

Su kallid armu läbi

Mind, taewa iluse,

∴ Tõmba omale!“ ∴

„Tõmba omale!“ neid sõnu laulis Willi taise häällega Anniga koos. Anni laulis edasi:

„Meil taewas isamaa

Ja rõõmu otsata,

Kus pühad inglid laulwad

Meil' uusi lugusid,
Ja kus kõik õndsad kuulwad
Neid taewa wiisid —
„: Oleksime sääli!“ :

Anni jäi wait ja fest et Willi ka üsna wait ja toas kõik nii pine ja nii wainne oli, uinus Anni magama.

„Kus Anni täna nii kauaks jääb,“ ütles ema, „ma lähen waatan, mis lapsed teewad.“ Kui ema latorniga tuppa astus, õõrus Anni filmi ja waatas ümberringi, Willi magas weel ja toetas ennast tema pääle, aga ta oli nii raske, nii külma. Wäsin käis lapse ihust läbi: „Ema, miks Willi filmad nii hirmsad on,“ sosistas Anni ja sirutas käed kartlikult ema wastu, see tõstis poisikesse teha üles, pani teda fasti pääle ja rõhus tasahiljusesti ta filmad kinni ja ütles: „Armas laps, Willi on nüüd Jeesuse juures.“ Anni waatas ema pääle ja siis jälle Willi pääle, nagu ei oleks ta weel aru saanud, mis ema sõnad tähendasiwad, aga siis ta lõi mõlemad käed filmade ette ja nuttis kibedasti. Ema trööstis teda lahkesti: „Willil on nüüd hoopis parem, tema ei tunne enam nälga ega külma, ta on walust ja waewast lahti, ta on paradiisis Jeesuse juures.“ Anni aga nuttis: „Oh ema, nüüd Willi ei saa mu jõulupuud näha!“ Wiimaks kuiwatas Anni filmad ära ja ütles: „Ema, toome jõulupuu üles ja paneme küünlad põlema, ehk Willi näeb seda ometi!“ Tunni pärast oli kõik walmis, tuba oli puhtaks pühitud, akna pääl seisis lambike. Willi oli pestud ja walge särk, mis Anni temale oli õmmelnud, oli tal seljas, käed oliwad risti pandud, nii puhtas ta rahuga fasti pääl, kus ta nii sagedasti oli istunud; fast oli ilusa walge riidega kinni kaetud. Willi kohal seisis hiilgaw jõulupuu, Anni seisis wanematega sääli juures, nüüd ei olnud enam sugugi hirmus Willi pääle waadata, waid wäga armas. Aga kui isa pikkamisi ja juure häälega Isa meie palmet luges, siis woolasiwad Anni pisarad uuesti; talle tuli meelde, kudas Willi oli palunud: „Sinu riik tulgu, et kurjad hääks saawad ja paganad ristiinimeseks, ja kurwad rõõmsaks.“ Oh, Willi oli nüüd wist rõõmsaks saanud! „Lähme nüüd,“ ütles ema „ma kuulen kedagi tulewat.“ Nemad astusiwad

fõrwale; trepi pääl kuuldi raskeid sammusid ja Willi ema astus tuppa. Kurjad sõnad, mis tal juba keele pääl olivad, ei tulnud ta juust wälja, ta jäi kui halwatud ukse pääle seisma. Gele walgus paistis temale wastu ja jõulupuul all hingas nii rahulisti see laps, keda tema nii õnnetumaks oli teinud. Ta ei waadanud paremat ega pahemat kätt, ta astus oma furnud lapse juurde, langes põrandale maha ja kattis oma põlewat nägu kättega. All toas istus Anni ema süles ja nuttis: „Nullu ma unustasin Willi ära ja nüüd ma tahtsin temale jõulu rõõmu teha, aga nüüd on hilja — nüüd on hilja!“ Ülewal toas walas üks õnnetu ema weel kibedamat silma- wett: „Täna ma lükkasin teda jalaga, kui ta minu käest leiba palus ja nüüd ta on furnud!“

Jõulu õhtul ei olnud sääl majas jõulupuud näha. Wana peremees istus üksi omas toas, suitsetas piipu ja mõtles selle aja pääle, kui ta perenaene elas ja tema weel mitte kõige maailmaga riisus ei olnud. Willi ema oli pitäli maas oma tühjas pimedas toas. Mis mõtted tema südames liikusiwad, seda teab Jumal üksi. Anni isa oli raskesti haige woodis, ta liikus rahutumalt oma sängi pääl edasi tagasi ja õhtas: „Oh oleks ma Nannapereusse jäänud, kui ma nüüd suren, mis saab siis mu naesest ja lapsest!“ Ema istus lahtise piibli ees laua ääres, aga tema murelikud filmad wilksatasiwad ühtepuhku raamatust woodi poole. Anni seisis ema kõrwal ja küsis: „Ema, kas Willil on ka jõulupuul paradiijs?“ „Armas laps, paradiijs pole jõulupuul tarwis, kes sinna on jõudnud, sellel on iga päew täis jõulu rõõm!“

XI. P ä e w o n p i l w e s .

Sues paistis küll talwe päike walge läikiwa lumekatte pääle, aga meie sõpradele olivad siiski kõik päewad pilwes. Ema walwas päewad ja ööd mehe juures, kes kopsupõletikus raskesti haige oli, ja kui ta wähehaawal hakkas paranema, oli meie sõprade elupõli siiski wäga wilets. Kuust leiba wõtta? Isa ei teeninud midagi, ema oli kaks kuud üsna kodu seisnud, wiimne kopit wälja antud ja tööd oli wähe

leida. Sakšad, selle juures Anni ema oli pesemas käinud, olivad teise pesunaese võtnud. Anni pidi nüüd tihti koolist koju jääma, isad valwama, kui ema tööle läks. Need olivad raske päewad. Jsa oli kurb ja ei riäfinud mõnikord poolel päewal mitte sõnakest. Anni mõistis nüüd, kudas Willi nii südamlisult oli palunud: „Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew.“ Nüüd teadis Anni, mis see on, õhtu söömata magama heita. Tanta käest ei olnud abi loota, tal oli enesel puudus. Amanda oli Peterburist tagasi ja ammu ilma teenistufeta. Tanta ei elanud enam ülewal majaka juures, tal oli wäike forter Kompasna uulitsas; poeg oli tema wastu ütelnud: „Mamma, kui sa wiimse kopika selle laisa tütarlapse kätte annad, kes ilma asjata uhke on, siis ma ei taha teid kumbagitgi toita.“

Üks iseäraline mure oli weel Annil: ta särgid hakkasiwad lagunema; ema oli neid küll lappinud, aga nüüd tal ei olnud enam aega, ja Anni nuttis: „Kui mu särk kaltsus on, ei wõi ma enam Rannaperesse minna!“ „Noh, siis lapi ise, mina enam ei jõua,“ kostis ema. Ja Anni hakkas tuliselt tööle, ema juhatas teda wähest natukene ja asi läks paremini korda kui ema oleks arwanud. Anni särkidel olivad wiimaks lapp lapi pääl, aga auke tema ei sallinud. Sooja, kewadise ilmaga tuli ka Mihkli terwis tagasi, aga wabrikus oli ammu teine töömees tema asemel, ja Mihkel käis päew päewalt ilma asjata tööd otsimas. Kui ta õhtul wäsinud ja ilma lootufeta koju tuli, oli ta tihti nii tige, et Anni ei julenud temaga rääkida. Ema oli faks korda tähele pannud, et mees wiina oli võtnud, mis tema enne ial ei olnud teinud. Ühel ilusal pühapäewa õhtul pärast juuni-kuu palawat päewa läksiwad meie kolm sõpra Kalamajasse, see on Jaani kiriku furnuaeda, nemad tahtsiwad Willi hauda waadata. Anni noppis tee äärest kullerkuppusid ja jaanilillesid nii palju, et tema ei jõudnud neid kanda. Kui nemad furnuaeda olivad jõudnud, istusiwad wanemad pingi pääle puhkama. Anni punus jaanililledest pärja „Willile“ ja riputas selle risti külge. See oli üks wäike puurist, ilma päälkirjata, ilma nimeta. Kullerkuppusid ta pistis mätaste sisse, nagu kaswaksiwad need jaäl. Siis istus ta maha ja laulis:

„Meil taewas isamaa
Ja rõõmu otsata,
Kus pühad inglid laulwad
Meil uusi lugusid,
Ja kus kõik õndsad kuulwad
Meid taewa wiisid —
:,: Oleksime sääl!“ :,:

Aga laul ei kõlanud nii rõõmsasti kui sel ajal kui Anni seda Williga oli laulnud; ta tõusis ülesse ja läks pikkamisi wanemate poole tagasi. Ta kuulis, kudas isa kurwa häälega ütles: „kui meie lugu sedawiisi edasi läheb, siis läheme hukka!“ Anni ehmatas ja waatas mere poole, kas säält wähest hukatust oleks karta. Meri oli wainne kui peegel ja waata — lai kuldne sild läks üle mere ja silla lõpul seisid päike kui säraw wäraw. Annile tuli warsti wiimne õhtu Rannaperes meelde, ta kuulis selgesti Jassi häält: „Ä mine, Anni, ja waju alla ja upud ära.“ Anni waatas mere poole: kuldne wäraw oli mada-lamaks wajunud, talle tuli ka meelde, et ta sel ajal julgesti oli ütelnud: „Ei upu, küll Jeesuse tuleb mu wastu ja wiib mind taewa.“ Willi ta oli taewa wiinud. Nüüd kuulis Anni emad ütlewat: „Ära heida meelt ära, Mihkel, loodame Jumala pääle, ega ta meid hukka ei lasse minna.“ Kas wane-mad kuldsest sillast oliwad rääkinud? Wist mitte.

XII. R o j u.

Rahe päewa pärast tuli Anni kurwa meeleka koolist, sest kool pandi täna kinni, ja sügise ei pidanud Anni enam kooli minema, sest wanematel ei olnud jõudu teda sinna panna; laps oli silmaweega teiste lastega ja koolipreiliga Jumalaga jätanud. Anni jäi kodu silmapilk usse taha seisma — ta tundis seda häält — Rannapere onkel — ta kisendas, kargas tippa ja onkli kaela. „Anni.“ ütles ema, „homme meie läheme Rannaperesse!“ Kust see ootamata õnn tuli? Ranna peremees oli, kui Mihkel ära läks, sulase mõtnud, esimene sulane oli tema käest hobuseriistad warastanud, teine sulane oli nüüd just kõige kibedamal tööajal ära läinud — ei wiitsinud tööd teha;

peremees oli linna tulnud julaft otsima, oli Mihkliga kofku juhtunud, lahkesti tema kätt pigistanud ja küsinud: kudas naese ja lapsse käsi käib. Mõlemad mehed olivad tunnistanud, et nende elupõli sandimaks läinud seft ajast, kus see tühi riid algas. „Sepime ära,“ ütlesiwad mõlemad, ja nii häkitselt kui Mihkel oma perega Rannapereft oli lahkunud, pidi ta nüüd sinna tagasi tulema. Anni oli nii rõõmus, et ta ei tahtnud võtse magada, mitu korda sojistas ta emale kõrwa: „Ema, kas magad?“ „Ei maga.“ „Kas läheme tõesti Rannapereesse?“ „Jah läheme.“ „Kas hommit on warsti käes?“ „Ei ole, jää magama.“ Wiimaks Anni jäi magama ja siis oli hommit warsti käes. Kirikuwanker seisis ukse ees, seekord ei sõitnud nemad mitte möldri hobusega, waid wana, hall Rannapere mära oli wankri ees. Paliu kraami neil kaasa wõtta ei olnud. Anni istus kaua aega oodates wankri pääl, oga kui taheti ära sõita, oli Anni ometi kadunud, ta rääkis Pafaga. „Tule ruttu, Anni!“ hüüdis Ranna peremees. „Pai, onkel, wõta Pafa kaasa.“ Onkel oli täna väga rõõmjas tujus, ta läks maja peremehe juurde, kes natuke kurwalt lahkuwa üüri-rahwa pääle waatas, ja küsis: „Kui palju teie koer maksab, laps tahab ta kaasa wõtta?“ Peremees waatas Anni pääle, kes paluwate filmadega tema poole waatas ja ütles: „Wõtke pääle, raha ma ei taha.“ Anni tahtis tänada, aga mees läks urisedes ära.

Pafa istus ju wankri pääl ja Anni pidi praegu ka ülesse ronima, aga säält tuli üks naene ruttu üle hoowi, tõstis Anni ülesse, surus teda wastu rinda, andis temale suud, pani teda tasahiljusesti jälle maha ja läks rutuga tagasi. Anni teadis, et see Willi ema oli, aga kõik oli nii ruttu juhtunud, et Anni ei jõudnud mõistagi, mis temaga sündis. Kui reisijad minema hakkasiwad, seisis Willi ema jälle wärawa ees ja waatas tagast järele, ja kui wanker tolmuse tee pääl filmist ära kadus, läks naene oma wäikesesse tuppä tagasi, istus kasti pääle maha, toetas oma pää afna wastu ja õhkas walusalt: „Oh Sumal, ole mulle patusele armuline!“ — Ma ei tea, mis pärast Willi emast on saanud, aga jeda ma tean, et Sumal ühtgi, kes Tema juurde tuleb, tagasi ei lüfta.

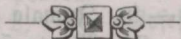
Anni oli kurwaks jäänud, kui ta Willi ema wärawa ees nägi seiswat; see naene tegi tema südame haledaks. Aga kurwastus ei kestnud kaua, sest täna weel pidi ta Rannaperele saama. Anni istus heinte sees wanemate selja taga ja sosistas ühtepuhku Paka kõrwa: „Paka, kas röömustad ka, et meie Rannapereesse läheme?“ Paka pidi küll röömus olema, sest ta andis igakord Annile suud, kui tütarlaps temaga rääkis. Nüüd läks tee tuuleweskest mööda, nüüd männimetsast läbi ja sääl oli wäike tuttav jalgte. Anni ei kannatanud enam, ta kargas wantri päält maha. Paka ruttu järele ja mõlemad jooksiwad mööda jalgteed edasi. Sääl oli karjamaa, sääl oli kari, ja sääl istusiwad kaks poisfi. Anni tundis neid kaugeft, ehk nad küll suureks oliwad kaswanud. „Atsi, Jassfi!“ Poisiid kargasiwad maast ülesse ja waatasiwad ümberringi. Anni aga kisendas kõigest wäest joostes: „Ats, mul pole kübarat pääs!“ Nüüd oliwad poisid teda ära tundnud, Jass jooksis hõisates tema wastu ja Ats tuli ka tagast järele. „Ats, mul pole kübarat pääs ja särk pole ka kalfsus!“ hüüdis Anni. Nüüd oliwad lapsed koos. „Lapitud ta on, aga mitte ühtainust auku pole sees.“ Jassfi hõistas: „Nüüd jääd meie juurde, Anni.“ „Jah jään, nüüd jään elukeajaks Rannapereesse!“

Anni sõna läks tõeks, ta jäi kõige eluaja Rannapereesse. Rannapere Anniks hüüdsiwad teda noored ja wanad ja igaüks ümberkaudu teadis, et Rannapere Anni tubli töötegija ja weel tublim laulja oli. Üht asja ta ei sallinud eluajalgi, ka siis, kui ta ammu ju suureks oli kaswanud — ah ei, suureks ta ei kaswanud, kaswu poolest jäi ta wäiklaseks — üht asja ta ei sallinud — katkenud riideid. Ta ütles: „Kui aul särki sisse läheb, siis tuleb südame rahu säält wälja.“ Ta lappis ja nõelus enese, pererahwa ja teiste asju, toimetas kõik hästi ja hoolega, mis tema teha oli ja laulis iga töö juures. Ta laulis hommikul kui tõusis: „Laul teeb ihu ja hinge kergeks.“ laulis õhtul kui magama heitis: „Laul toob rahu,“ laulis töö juures: „Laul teeb töö kergeks,“ laulis kui terwe oli: „Ma kiidan Jumalat lauluga,“ laulis kui haige oli: „Laul wähendab valu ja waewa,“ laulis kui röömus oli: „Ma pean laulma, muidu lõhkeb rind,“ laulis kui kurb oli: „Laul annab hin-

gele tiivad ja tõstab teda maailma waewast kõrgemale.“ Kõige armsamaks jäi temale alati see wana jõululaul:

„Oh laulgem südamest.“

Kui ta seda oli laulnud, siis ta ütles igakord: „See oli Willi laul.“ Ja kui ta sai wiimsed sõnad laulnud: „Oleksime saäl:“, siis ta ütles: „Nüüd oled saäl, Willikene, nüüd oled taewas.“ Aga seda teab Anni nüüd ammu, et kuldset silda mööda ei saa ütsgi taewa, waid kitsa wärawa läbi. Aga sest pole häda, Anni usub kindlasti: „Hukka ma ei lähe, küll Jeesuse tuleb wastu ja wiib mind taewa!“

Waim, Sa igawene algus
Jumaliku töödele,
Usu imewägi, walguš,
Wanast' püha meestele;
Kuningate kinnitaja,
Pühitseja prohwetil',
Apostliteš tunnistaja,
Wägi Jeesu kästudel'.

Oma annetega ehi
Meid, Su nõtru lapsi, ka,
Siis küll põlgame mis tühi,
Jlm meil' püüab passuda
Ja end Jeesu kallil' koyal'
Teenistuseks anname,
Ja ta armuriigi rajal
Püha sõda sõdime.

A b r a h a m i usku, lootust
Anna südamesse meil',
Kes ei kahtlenud, kui töotust
Kaua pidi ootma küll;
Kes ei üksi walmis katma
Rõõmsast' lauda Issandal',
Waid ka ainust poega andma
Ohwriks oma Jumalal'.

Jan.	
1	1. Moſ. 11, 27—32. Abraami ſugu.
2 ¹	12, 1—9. Iſſanda käſt ja töötus.
3	Ebrea r. 11, 8—16. Abrami uſt ja lootus.
4	1. Moſ. 13, 1—13. Waata Matt. ew. 5, 9.
5	14—18. Waata 4. Moſ. 23, 10.
6 ²	14, 8—17. Abram päästab Loti.
7	18—24. Abram ei otſi rikkust
8	15, 1—7. Pane tähele ſalm 6.
9	17, 1—8. Seadus ſaab finnitatud.
10	Neemia 9, 1—8. Pane tähele ſalm 7 ja 8.
11	1. Moſ. 18, 1—8. Waata Ebrea r. 13, 2.
12	9—15. Saara waletab.
13	21, 1—8. Jumala töötus ſaab tõeks.
14	9—21. Waata õpetuſe ſõnad 22, 10.
15	22—34. Abraam teeb ſeaduſt Alimelekiga. Perſeba wandumise kaew.
16	22, 1—8. Abraami ſõnakuulmine.
17	9—19. Waata Jakobuſe r. 1. 12.
18	23, 1—11. {
19	12—20. { Saara ſurm ja matmine.
20	24, 1—10. Abraam ei taha pagana naiſt oma pojale.
21	11—16. {
22	17—27. { Iſſand kuuleb palwet.
23	29—38. Uſtaw ſulane ei taha ſüüa enne ſui iſanda käſt täidetud.
24	39—49. {
25	50—58. { Ta koſib Rebekad Iſaakile.
26	59—67. Rebeka teekond.
27	25, 7—11. Waata laul 103, 15—18.

¹ Pühapäewade ewangeliumid ja epiſtlid ei ole ſiia mitte üles pandud, ſeſt neid leitakse piibſliraamatuſt, lauluſiraamatuſt ja kalendriſt. Suurte pühade aegadeſ on mõned lugemised liſas leida.

Näärpäew waata liſa 1.

² Waata liſa.

Anna Mosese meelt meile
 Paludes ja kannates,
 Et me halastust ka neile
 Näitame, kes patu sees:
 Kas' meid mitte külmalt waata
 Araelsin'd hulga pääl',
 Waid ka nuttes palweid saata
 Mosefega taewa pool'.

Jan.			
28	2. Mos. 1, 1—14.	Israeli laste wiletsus Egiptuses.	
29	Jesaja 48, 1—12 ja 17, 18.	Jehowa sulatab Israeli rahwast wiletsuse ahjus, et nemad endid lasetsiwad tema poole pöördä.	
30	2. Mos. 1, 22 ja 2, 1-10.	Mosese sündimine ja päästmine.	
31	2. Mos. 2, 11-25.	Moses tahab omaistwäest rahwast päästa, aga teeb pattu ja peab ise põgenema.	
Webr.			
1	2. Mos. 3, 1—12.	Kudas Isand Mosese Israeli rahwa ärapäästjaks kutsus ja walmistab.	
2	13—22.		
3	4, 1—9.		
4	10—20.	Israeli rahwa wiletsus läheweel raskemaks.	
5	5, 1—13.		
6	14—23.		
7	6, 1—13.	Rahwas ei kuule Mosese häält.	
8	7, 1—13.	Warao ja tema kuntimehed.	
9	10—29.		
10	8, 1—15.	Kuntimeeste wõimus otsas.	
11	16—28.	Warao teeb oma südame kõwaks.	
12	9, 1—12.	Nüüd teeb nuhtluseks Jehowa Warao südame kangeks.	
13	13—26.	Warao käsib Jehowat paluda, aga süda jääb siiski kangeks.	
14	27—35.		
15	10, 1—11.	Sulased noomiwad Waraod.	
16	12—20.	Warao tunnistab pattu, et nuhtlusest lahti saada, aga süda jääb siiski kangeks.	
17	21—29.		
18	11, 1—10.		
19	12, 1—7.	Paasatalle weri tähendab ette (Eausur. 91, 5) ja katsub usku.	

Webr.

- 20 2. Moſ. 12, 8—20. Jſſand käib paafatalle ſüüa (wi-
had rohud tähendawad wiletsuſt ;
tähendust Kristuſe pääle waata
ſalm 46 ja Joh. 19, 36).
- 21 21—28. Paafapüha ſeataſſe jäädawaks
mäleſtuſeks.
- 22 29—42. Jſrael pääſeb Egiptuſeſt.
- 23 Paul 124, 1—8. Arapääſtetute kiitufe laul.
- 24 2. Moſ. 13, 17—22. Jſſand läheb oma rahwaga.
- 25 14, 1—9. Warao ajab Jſraeli lapſi taga.
- 26 10—18. Rahwas kardab, Moſes on julge
Jſiandaks.
- 27 ¹ 19—31. Jumal huffab waenlaſe, pääſtab
oma rahwa.
- 28 15, 1—10. } Auu olgu Jſſandale ! (Moſeſe
- 29 11—19. } wõidulaul.)

Märts

- 1 ² Paul 51.
- 2 2. Moſ. 15, 20—27. Mina olen Jehowa, ſinu arſt.
- 3 16, 1—12. } Rahwas ſaab toitu.
- 4 13—21. }
- 5 22—30. Töö hingamiſe päewal tehtud ei
too kaſu.
- 6 30—36. „Mann“ igameſeks mäleſtuſeks.
- 7 17, 1—7. Rahwas riidleb, Moſes palub.
- 8 8—16. Palwe wägi.
- 9 18, 1—12. Moſeſe ai ſaab iſſlikuluks ja annab
temale hääd nõuu.
- 10 13—27. Pane tähele ſalm 21, miſſugufed
mehed förgeſſe ametiſſe kõlbawad.
- 11 19, 1—9. Rahwas lubab ſõna kuulda.
- 12 10—13. Olge walmis, kui Jſſand räägib.
Waata Ebr. 12, 18—29.
- 13 16—25. Jſſand räägib, mägi wäriſeb.

¹ Waata lija.

² „ „ „

Märts

14	2. Mos. 20, 1—11.	} Jeesand annab kümme käsku, rahvas kardab.
15	12—18.	
16	24, 1—8.	Seadus.
17	9—18.	Jehowa auu.
18	31, 12—18.	Pühapäevast.
19	32, 1—6.	Rahvas lahkus Jehowast.
20	7—14.	Mosese palve päästab rahva.
21	15—24.	Aaroni tühjad wabandused.
22	25—35.	Ruhtlus.
23	33, 1—11.	} „Ma üksi ei wõi käia ei sam- mugi.“
24	12—23.	
25	34, 1—9.	Jehowa läheb mööda Mosese filma eest.
26	27—35.	Mosese pale hülgab.
27	40, 1—16.	} Seaduse tell.
28	17—30.	
29	31—38.	
30	3. Mos 5, 15—26.	Kui püha Jumala wiha on patu mestu ja kui raske teda ohwriga lepitada.
31	9, 22—24 ja 10, 1—3.	Wõõras tuli ei tohi Jeesanda altari pääl olla.
April.		
1	14, 1—10.	} Kui suure hoolega peab see ennast puhast., sel külgehaftaw haigus oli.
2	11—22.	
3	33—49.	Niihamuti maja, külgehaftawa haiguse järel.
4	16, 1—10.	} Aralepitamise püha eht „palwepäew“.
5	11—19.	
6	20—28 ja 29—34.	
7	19, 1—10.	} Räsud puhasst elust.
8	11—18 ja 31—37.	
9 ¹	4. Mos. 6, 22—27.	Enniestamine.
10	10, 11—13 ja 33—36.	Teekond.
11	11, 1—9.	Rahvas on maias.

¹ Waata Iija.

April.

- 12 4. Mos. 11, 10—20. } Moses ei suuda enam rahwast
 13 21—29. } üksi walitseda.
 14 30—35. Maia rahwa nuhtlus.
 15 12, 1—8. Moses on tasane
 16 9—16. ja palub Mirjami eest.
 17 13, 1-3 ja 17-24. } Maakuulajad.
 18 25—33. }
 19 14, 1—9. Ärge pange Jehowa wastu!
 20 10—19. Anna andeks oma suure helduse
 pärast.
 21 20—31. Island on püha wihaga Jumal.
 22 36—45. Jehowa ei ole mitte teiega.
 23 16, 1—11. } Kes Jumala wastu mäsawad,
 24 12—19. } lähewad hukka.
 25 20—35. }
 26 17, 6—15. Moses ja Aaron lepitawad rahwast.
 27 16—28. Aaroni kuim kepp haljendab.
 28 20, 1—13. Moses teeb pattu! (Kes wihastab,
 see ei usu ega pühitse Jehowad,
 tanuhtlus on raske! ta ei pea mitte
 Kanaanimaaale saama.)
 29 14—21. Edomi r. tigidus. (Eesawi meel!).
 30 22—29. Aaron sureb.

Mai.

- 1 21, 1—9. Wastmadu.
 2 27, 12—23. Josua Mosesi asemel.
 3 5. Mos. 11, 1—7. }
 4 8—17. } Mosesi wiimised kõned.
 5 18—25. }
 6 26—32. } Pane tähele salm 26—28.
 7 18, 9—14. Pane tähele salm 12.
 8 15—22. Dige prohmet.
 9 28, 1—10. Önnistus.
 10 15—19 ja salm 37. Wanne.
 11 49-53 ja 64-67. Jeruusalemma ärahäwita-
 mine ja Juutide äraneedmine kuulutatud!

- Mai.
- 12 5 Mos. 29, 1—14. Seaduse uuendamine.
- 13 30, 1—10. Pööra ümber!
- 14 11—20. Elu ja surm.
- 15 31, 1—8. Ole wahwas ja tugew.
- 16 24—29. Moisee raamatud hoida rahwale tunnistuseks!
- 17 31, 30 ja 32, 1—12. Pane tähele salm 11 ja 12.
- 18¹ 32, 44—52. Walmista ennaft surema!
- 19 Saul 90, 1—17. Elu on üürife.
- 20 5 Mos. 34, 1—12. Moisee surm.
- Anna meil' Daweti julgust
 Waenlastega wõidelda;
 Riisal ajal kalju kindlust
 Iša huultelt uskuda;
 Kuninglikus waimus jõuda
 Sõpru, waenlast armasta',
 Battu nuttes — armu leida,
 Išad kiites tänada.
- 21 1. Sam. 16, 1—10. Jumal käsis Samuelit uut kuningat walida.
- 22 11—23. Rudas Dawet Jumala Waimu läbi kuninga Sauli kotta sai.
- 23 17, 1—11. Suur koljat tammeorus.
- 24 12—22. Rudas Dawet Jumala nõuu järel lammaste juurest laagrisse sai.
- 25 23—30. Rudas Dawet koljatist kuulda sai.
- 26 31—41. Kui wahwa ja usklik Dawet oli.
- 27² 42—51. Pagana pilkamine ja Daweti wastus ja wõit.
- 28³ 18, 1—16. Jonatani sõprus ja Sauli wiha.
- 29 19, 1—10. Jonatan kostab Daweti eest.
- 30 20, 1—11. I. ja Jonatan peawad nõuu.
- 31 12—23. „ „ teewad lepingut.

1 Waata Iija.

2 „ „

3 „ „

Juni.

- 1 1. Sam. 20, 24—34. Waletamine ja tema nuhtlus.
- 2 35—42. Wale Jumalagajätmine.
- 3 21, 11—16 ja Paul 34, 1—11. T. põgeneb
suure hirmuga, panetähele s. 14.
- 4⁴ Paul 34, 12—23. Rudas ta ennast Jehowa wäes kinnitab lauluga.
- 5 56, 1—14. Pane tähele salm 6. 9. 11. 12.
- 6 1. Sam. 22, 1—4 ja Paul 57, 1—6. T. ise põgenemas, kaitseb oma sugulasi ja neid, kel kitsas käe oli.
- 7 Paul 57, 7—12. T. kiidab, et ta koopas „Jehowa tiibade all“ warjuleidnud kõige omastega.
- 8 1. Sam. 22, 5 ja Paul 63, 1—9. T. põgeneb eemale, aga siiski on ta rõõmus, õpi pähe s. 4.
- 9 22, 6—15. } Saul peab suurt kohtupäewa
- 10 16—23. } ja laheb preestrid ära tappa.
- 11 23, 1—13. T. päästab Keila rahwast Wilistide käest.
- 12 14—18 ja L. 31, 1—9. } T. armastab Jon.
- 13 Paul 31, 15—29. } aga tema lootus seisab üffi Jssandas.
- 14 1. Sam. 23, 19—28. Dawet pääseb imelikul wiisil.
- 15 Paul 54, 1—9. Pane tähele salm 3. 6. 7.
- 16 1. Sam. 24, 1—4 ja Paul 142, 1—8. Dawet Ennedi kõrbes.
- 17 24, 5—16. } T. auustab oma tagasiuajajat seepärast,
- 18 24, 17—24 ja 25, 1. } et ta Jehowa wõitnud mees on.
- 19 Paul 62, 1—13. Daweti troost.
- 20 1. Sam. 26, 1—12. } Dawet tasub teist korda kurja
- 21 13—25. } hääga.
- 22 Paul 27, 1—14. Kuusi Dawetil'e rõõm ja lootus tuleb.
- 23 1. Sam. 27, 1—12. T. põgeneb Wilistide juurde oma kassipidi mõtlemise tahtmise järel.

Juni.

- 24 1. Sam. 28, 1—7. } Rudas Jumal Sauli maha
 25 8—14. } jättis.
 26 15—25. } (Vaata 5. Moſ. 18, 10—12.)
 27 29, 1—11. Dawet oleks pattu teinud ja oma
 rahwa wastu sõtta läinud, aga
 Wilistid ei usu Dawetit mitte.
 28 30, 1—8. } Jesand hoidis D. raste nuhtluse
 29 9—19. } labi, et ta mitte oma rahwa wastu
 ei pidanud sõdima, waid Ama-
 lefi rahwa wastu.
 30 20—31. Pane tähele D. õigust, ſ. 21, 23, 24.

Juli.

- 1 Paul 103, 1—12. } Daweti suur kiituse laul,
 2 13—22. } õpi terwelt pähe!
 3 1. Sam. 31, 1—13. Sauli kole ots.
 4 2. Sam. 1, 1—12. } Dawet leinab Sauli ja Jona-
 5 13—27. } tani surma pärast.
 6 2, 1—11. Dawet saab kuningaks Jüda soo üle.
 7 2. Sam. 5, 1—10. D. saab kuningaks terwe Jsraeli üle ja
 mõidab omale Jerusalema linna ära.
 8 Paul 144, 1—8. D. annab Jsrandale üksi auu, kes
 9 9—15. teda õpetas sõdima ja laulab Ju-
 mala rahwa õnnistust.
 10 2. Sam. 6, 1—11. Kui püha ja kardetaw on Jumal!
 (Vaata 4. Moſ. 4, 15.)
 11 12—15. aga kui armuline nende wastu,
 kes teda kardawad.
 12 Paul 24, 1—10. Paul, mis wastastiffu lauldi, kui Je-
 howa laegast Siioni mäest üles wiidi.
 13 1. Njar. 15, 11-16 ja 24-29. Jeh. laegas saab Siionisse.
 14 16, 1—13. Suur püha.
 15 14—37. Suur kiituse laul.
 16 Paul 30, 1—13. Daweti tänu ja tagasiwaade oma elu ja
 Jehowa armu pääle.
 17 2. Sam. 7, 1—17. } Dawet tahab templi ehitada ja
 18 18—29. } saab Jehowa käest kallid töötused.

Juli.

- 19 Saul 22, 1—16. T. näeb waimus tõotatud Messias
- 20 17-32. risti pääl. Pane täh. j. 2. 8. 15. 17. 19.
- (21) Saul 110. Dawet näeb waimus tõotatud Messias auu-
järje pääl. (Waata Matt. ew. 22, 41—46.)
- 22 2. Sam. 8, 1— 8. T. mõidab 4 wägewat kuningat ära
- 23 9—18. ja seeläbi teeb Issand Daweti riigi
wägewaks.
- 24 9, 1—13. T. auustab Sauli poja poega ja an-
nab temale kõik Sauli põllud kätte.
- 25 12, 1— 9. Prohwet Natan noomib Dawetit, et
ta oli uhkeks läinud ja pattu teinud.
- 26 Saul 139, 1—12. Kudas Jehowa kõik näeb (õpi pähel)
- 27 14—24. ja kudast meie Teda peame kartma.
- 28 2. Sam. 12, 13—23. T. alandab ennast Jehowa ette ja
tunnistab oma pattu — siisgi sureb tema
laps, sest T. oli nuhtlust teeninud.
- 29 Saul 51, 1—10. T. kahetseb oma pattu (õpi pähe!)
- 30 11—21. ja palub omale uut südant ja uut
waimu (õpi pähel).
- 31 2. Sam. 15, 1— 9. Jumal tahab Dawetit veel nu-
helda: Absalom warastab Issraeli
meeste südamed.
- Aug. 1 10—18. T. peab palja jalu Jerusalemaast
põgenema.
- 2 19—31. T. ei arwa ennast wäärt, et truu
päälit Issai ja Jehowa laegas
temaga ühes Olimeele lähedimad.
- 3 Saul 3, 1—9. Ometi magab T. rahuga, sest Issand
on temaga.
- 4 2. Sam. 16, 1—4. (Tuleta meelde, mis sa 9-mas pää-
tulist lugesid:) Müüd w a l e t a b Siba
Nemibofete pääle!
- 5 2. Sam. 16, 5—14. T. uskus Siba walet, sest Sime-
les ka Sauli seltsist oli, tegi ka wäga pahasti tema
wastu. 2. Sam. 17, 27—29. Kui palju hääd truu
alam Barfillai Dawetile ja ta sõjawäele tegi.

- Aug.
- 6 Paul 7, 1—13. T. jätab kättemaksmist Jssanda hooleks.
- 7 18, 1— 8. T. tahab veel Absalomi elu hoida, siisgi
- 8 9—18. Absalom saab hukka, et ta 4-ma kätse vastu oli pattu teinud.
- 9 19—32. Tawetiile toodakse surma sõnum.
- 10 2. Sam. 19, 1—11. T. leinab üleliiga Absalomi pärast. (Joabil oli õigus, aga T. tegi ta ometi ametist lahti, salm 14.)
- 11 12—24. T. tuleb tagasi ja annab Simeile ja Sibale andeks.
- 12 25—31. Memiboseti truudus tuleb ilmsiks.
- 13 32—40. Truu Barsillai saadab Tawetit veel ilusti üle Jordani.
- 14 22, 1—17. } (Pane ka sina tähele Jehowa
wäge pikse müristamises!)
- 15 26—36. } Taweti tänulaul (õpi pähe
salm 26—31!).
- 16 23, 8—17. Kui wahmad Taweti wägewad mehed sõjas olnud.
- 17 Paul 21, 1—14. T. kiidab, et Jumal kuningas abi on.
- 18 2. Sam. 24, 1—10. T. langeb jälle kiisatuse sisse (ja Jumalakartmata Joab on jälle targem).
- 19 11—15 ja Paul 38, 1—10. T. alandab ennast Jehowa nuhtluse alla. T. õhkab patu koorma all.
- 20 2. Sam. 24, 16—25. T. ostab mälestuseks Arawna rehe.
- 21 Paul 32, 1—11. Rõõm pattude andeksandmise üle.
- 22 138, 1— 8. Tänulaul.
- 23 1. Mjar. 22, 1—10. } T. käseb Salomonit ja Jsraeli
24 11—19. } mürestid Arawna altari kohta
tempelt ehitada.
- 25 23, 1—5 ja T. laul 134: Templiwahtide laul.
- 26 Mjar. 26, 1. ja T. laul 84 Rõõra laste laul templi ukse ees.
- 27 29, 1— 9. T. kutsub wiimast korda rahwa kokku ja nad toowad andisid templi jaoks rõõmuga.

Aug.

28 Mar. 29, 10—22. T. tänupal. ja Jumalaga jätmine.

29 23—28. T. sureb rahuga.

30 Paul 23, 1— 6. Taweti „karjatse laul.“ (õpi pähe!)

Anna Eliaga käia

Büha tõsiduse sees,

Eht küll mõtavad ohwrid wiia

Rumardades paali ees

Et sind hulgad, — Issand aita,

Et Sind üksi teenime,

Lai' meid kartmata ka näita,

Et Su päralt oleme!

31 1. Run. 17, 1— 7. Waata Jakobuse r. 5, 13—18.

Sept.

1 8—16. Jumal toitab Eliast pagana naese läbi.

2 17—24. Naene tunneb oma pattu ja saab Jumala abi näha.

3 18, 1— 8. Elias tuleb Obadja wastu, kes juba 100 prohwetit oli kaitsnud, aga Eliast enam ei jõudnud kaitssta.

4 9—20. Elias näitab ennast Ahabile.

5 21—29. Baal ei wasta.

6 30—40. E. palwe; Jumala wastus.

7 41—46. Jehowa annab wihma.

8 19, 1— 8. E. on wäsinud ja meelt äraheitmas, sest kõik on muidu!

9 Prohw. Jej. r. 40, 26—31. „Kes Jehowad ootawad, saawad uut rammu.“

10 1. Run. 19, 9—14. Jehowa läheb Eliasest mööda.

11 15—21. Issanda wastus E. kaebamise pääle.

12 21, 1—10. Naboti wiinamägi (Jsebel tegi VIII. ja IV. kätu wastu).

13 11—19. { Elias kuulutab Ahabile Ju-

14 23—29. \ mala nuhtlust.

15 1. Run. 22, 52— 2. Run. 1, 1—8. E. kuulutab Ahasja surma.

Sept.

- 16 2. Run. 1, 9—18. E. sõna pääle langeb tuli taewast.
 17 2, 1—10. Jumalaga jätmine.
 18 11—25. Elias läheb taewa.
 19 4, 1—7. Elisa imeteod.
 20 8—17. Wõõraste wastuwõtmine.
 21 18—27. Lapse surm.
 22 28—37. Elisa äratas lapse surmast.
 23 38—44. E. jõddab rahwast.
 24 5, 1—7. Israeli tütarlaps pagana pääliku k.
 25 8—16. Inimese mõtted — Jumala abi.
 26 17—27. Wale ja selle nuhtlus.
 27 6, 1—14. E. kaitseb Israeli kuningat.
 28 15—23. Jesanda wari oma laste ümber.
 29 24—33. Näljahäda.
 30 7, 1—11. E. kuulutab abi.

Ott.

- 1 12—20. Jesanda sõna läheb tõeks.
 2 9, 1—6, ja 30—37. Jeud mõitakse. Jse-
 beli surm.
 3 13, 14—21. Prohmeti surm.

Anna meile apostlite
 Kindlat tunnistaja meelt,
 Kui küll kuulda pilkajate
 Ahwardajat kurja keelt,
 Siisgi julgelt' tunnistawad
 Jeesu were lepitust,
 Rõigel' ilmal' kuulutawad
 Waimu mäega wabadust.

Ringi meil' kui Jehwanusel'
 Nahu rahwa riiu sees;
 Tee ka otsa ahastusel'
 Kui ju surm meil filma ees;
 Wõtab kurat käre tehes
 Dieie hinged hirmuta',
 Anna taewast lahti nähes
 Su sees õndsast' uinuda.

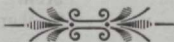
Waim, Sa igawene algus
 Jumaliku töödele,
 Ulu wägi, elu walgus
 Rõigi püha meestele,
 Taewamilja walmistaja
 Püha koguduse sees; —
 Wõitja, wägew tunnistaja:
 Jmu uuest' meie seas!

Öff.		Nov.	
4 ¹	Ap. teg. 1, 1—14.	5	Ap. teg. 11, 1—10.
5	15—26.	6	11—19.
6	2, 1—13.	7	20—30.
7	14—28.	8	12, 1—11.
8	29—36.	9	12—25.
9	37—47.	10	13, 1—12.
10	3, 1—11.	11	13—25.
11	12—26.	12	16—41.
12	4, 1—12.	13	42—52.
13	13—23.	14	14, 1—10.
14	24—37.	15	11—18.
15	5, 1—11.	16	19—28.
16	12—23.	17	15, 1—11.
17	24—34.	18	12—21.
18	33—42.	19	22—29.
19	6, 1—15.	20	30—41.
20	7, 1—11.	21	16, 1— 7.
21	12—22.	22	8—18.
22	23—34.	23	19—34.
23	35—50.	24	35—40.
24	51—60.	25	17, 1—12.
25	8, 1— 8.	26	13—21.
26	9—25.	27	17, 22—34.
27	26—40.	28	18, 1—11.
28	9, 1— 9.	29	12—18.
29	10—22.	30	19, 1—12.
30	23—31.	Detf.	
31	9, 32—43.	1	13—22.
Nov.		2	23—32.
1	10, 1— 8.	3 ²	33—40.
2	9—20.	4	20, 1—12.
3	21—33.	5	13—24.
4	34—48.	6	25—38.

¹ Armjad lapjed, kirjutage ise iga päew tähjade lehtede pääle, mis teie apostlite tegusid lugedes olete leidnud. Tõstujuts olgu teile need seletused, mis Wana Seaduse lugemiste juures on trükitud.

² Waata lisa.

Detj.		Detj.	
7	Ap. teg. 21, 1—14.	20	Ap. teg. 25, 9—17.
8	15—25.	21	18—27.
9	26—40.	22	26, 1— 8.
10	22, 1—11.	23	9—23.
11	12—21.	24 ¹	24—32.
12	22—30.	25	27, 1— 8.
13	23, 1—11.	26	27, 9—19.
14	12—22.	27	20—32.
15	23—35.	28	33—44.
16	24, 1— 9.	29	28, 1—10.
17	10—21.	30	11—20.
18	22—27.	31 ²	21—31.
19	25, 1— 8.		

¹ Waata lija.

² Waata lija.

S i s a.

1. Jäari päewal.

Laul 121. Matt. 7, 13. 14.

2. Kristuse ilmunise pühal.

(Ristõnitõõst.)

Matt. 2, 1—12.

28, 18—20.

Luf. 14, 16—24.

Joan. 10, 12—16.

Rom. 10, 12—21.

Laul 72.

86, 8—13.

87.

115.

3. Kristuse kannatamise ajal.

Matt. 26.

27.

Mark. 14.

15.

Luf. 18, 31—34.

" 22.

" 23.

Joan. 3, 14—16.

13.

17, 19.

Wil. 2, 5—11.

1. Petr. 1, 18. 19.

2, 21—25.

4. Palwepühal, ka pihtil käimisel.

Laul 6. 32. 38. 130. 143.

Luf. 15.

1. Joan. 1, 7—10.

5. Kristuse ülestõusmise pühadeks.

Matt. 28.

Mark. 16, 1—3.

Luf. 24, 1—49.

Joan. 20, 21.

1. Kor. 15.

6. Kristuse taewaminemise päewal.

Mark. 16, 14—20.

Luf. 24, 36—53.

Ap. teg. 1, 1—14.

7. Laupäewal enne Melipühi.

Luf. 11, 9—13.

8. Melipühadeks.

Joan. 14, 25—27.

Ap. teg. 2.

Rom. 8, 12—17.

9. Kolmainu Jumala pühal.

Matt. 28, 18—20.

Rom. 11, 33—36.

2. Kor. 13, 13.

10. Kristuse tulemise pühadeks.

Laul 24. Luf. 1. Ebr. 1.

11. Jõuludeks.

Matt. 1, 18—21. 22—25.

Luf. 2. Kal. 4, 4—7.

12. Jäari laupäewal.

2. Petr. 3, 13. 14.

Laul 90, 95.

Luf. 13, 6—9.

Kui Jumal aitab ja kui näeme, et raamatukene lastele kasu toob, soowime tulewal aastal samasugust aastaraamatut wälja anda.

